

NÁRODNÁ AKADEMIA OBRANY
maršala Andreja Hadika v Liptovskom Mikuláši

VOJENSKÉ REFLEXIE
VOJENSKÉ REFLEXIE

VOJENSKÉ ODBORNÉ PERIODIKUM

Ročník II.

Číslo 2/2007

© NÁRODNÁ AKADÉMIA OBRANY MARŠALA ANDREJA HADIKA
LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ, 2007

Redakčná rada/Editorial board/ časopisu NAO

Predseda/Chairman: plk. Ing. Marián ÁČ, PhD.
veliteľ NAO

Výkonný redaktor /Editor-In-Chief: genmjr. v. v. Ing. Rudolf ŽÍDEK
zástupca veliteľa NAO pre medzin. spoluprácu

Členovia/Members:

plk. prof. Ing. Pavol PULIŠ, CSc., zástupca veliteľa CKR NAO

plk. gšt. doc. Ing. Miroslav KELEMEN, PhD., MO SR

doc. Ing. Stanislav SZABO, PhD., MO SR

doc. Ing. Radovan SOUŠEK, PhD., Univerzita Pardubice, ČR

doc. Ing. Jiří ŠILHA, CSc., riaditeľ ISS, CKR NAO

plk. doc. Ing. Peter SPILÝ, PhD., zástupca veliteľa CKR NAO

plk. doc. Ing. Pavel NEČAS, PhD., NATO Defense College, Rome

PhDr. Alena HARAGOVÁ, NAO

Adresa redakcie:

Národná akadémia obrany maršala Andreja Hadika

Demänovská cesta č. 393

031 01 Liptovský Mikuláš

tel. 0960/422874, fax. 0960/422611

e-mail: knb@nao.sk

Poslaním odborného, elektronického časopisu NAO „VOJENSKÉ REFLEXIE“, je publikovanie teoretických prác študentov a absolventov NAO, príslušníkov velenia a štábu NAO, ako aj spolupracovníkov a partnerov NAO doma a v zahraničí, príslušníkov OS SR a bezpečnostnej komunity, v širokej škále problematiky obrany a bezpečnosti, vzdelávania, výcviku, vojenskej teórie a praxe.

Názory a postoje prezentované v publikovaných príspevkoch nemusia byť v zhode so stanoviskom vydavateľa a redakčnej rady odborného časopisu, ale za ne zodpovedajú autori jednotlivých príspevkov a sú zverejnené za účelom podnietenia širšej odbornej diskusie k analyzovanej problematike.

OBSAH

CONTENTS

SLOVO NA ÚVOD

plk. gšt. Ing. Juraj VÝROSTEK

zástupca veliteľa NAO L. Mikuláš 5

BEZPEČNOSTNÝ SYSTÉM SR – ZÁKLADNÉ PRÍSTUPY JEHO REFORMY

PaedDr. Igor URBAN, PhD.

Riaditeľ kancelárie Bezpečnostnej rady Úradu vlády SR 6

VYBRANÉ ASPEKTY KOMPLEXNÉHO RIEŠENIA ELEKTRONICKEJ KOMUNIKÁCIE

plk. Ing. Aurel UGOR

Národný bezpečnostný úrad SR 18

PRÍPRAVA KRÍZOVÝCH ŠTÁBOV

pplk. Ing. Igor NIKO

Ministerstvo vnútra SR 24

CIVILNO-VOJENSKÁ SPOLUPRÁCA V RÁMCI NATO

Mgr. Silvia CIBÁKOVÁ

Inštitút strategických štúdií NAO L. Mikuláš 33

VEDECKÁ PRÁCA VO VOJENSTVE V RÁMCI SÚSTAVY ODBOROV VEDY A TECHNIKY

plk. Ing. Marián ÁČ, PhD.

veliteľ NAO L. Mikuláš

plk. doc. Ing. Pavel NEČAS, PhD.

NATO Defense College, Rome 40

PRÍPRAVA VOJENSKÉHO PERSONÁLU – VÝZVA AJ PRE CIVILNÉ VZDELÁVACIE
USTANOVIZNE

Ing. Rudolf KLECUN, PhD.

Technická univerzita v Košiciach

doc. Ing. Radovan SOUŠEK, PhD.

Univerzita Pardubice, ČR

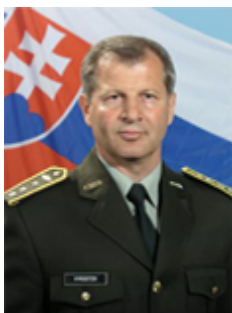
Col. Dr. Marek GRZEGORZEWSKI

Air Force Academy, Deblin, Poland 44

PLÁNOVANÁ ZMENA A NOVÁ KVALITA V ŠKOLSTVE

plk. gšt. doc. Ing. Miroslav KELEMEN, PhD.

Ministerstvo obrany SR 48

SLOVO NA ÚVOD...

Vážení čitatelia,

pred Vami je druhé číslo druhého ročníka odborného časopisu VOJENSKÉ REFLEXIE Národnej akadémie obrany maršala Andreja Hadika v Liptovskom Mikuláši.

Redakčná rada pokračovala v nastúpenom trende a zostavila aktuálne číslo z príspevkov, v ktorých autori reagujú na široké spektrum otázok bezpečnostného prostredia. Obsah čísla je rozdelený do dvoch častí. Prvá je prezentovaná výstupmi zo záverečných prác absolventov kurzu národnej bezpečnosti pre zamestnancov v štátnej a verejnej správe. Druhá skupina autorov orientovala svoju pozornosť na oblasť vojenskej vedy, vzdelávania a výcviku.

Problematika bezpečnostného systému Slovenskej republiky rezonuje v odbornej komunite, čo prezentuje príspevok PaedDr. Igora URBANA, PhD. zacieleného na jeho reformu. Do Vašej pozornosti odporúčame aj články, riešiace parciálne oblasti bezpečnostného systému. Podnetným je príspevok plukovníka Ing. Aurela UGORA, v ktorom sú nastolené otázky pripojenia národných komunikačných a informačných systémov k systémom EÚ a NATO a príspevok podplukovníka Ing. Aurela NIKA zameraný na prípravu krízových štábov. Prvú skupinu článkov uzatvára charakteristika civilno-vojenskej spolupráce z pohľadu organizácií medzinárodného krízového manažmentu Mgr. Silvie CIBÁKOVEJ.

S reakciou na Programové vyhlásenie vlády SR týkajúce sa vzdelávania v oblasti bezpečnosti a obrany a rozvoja vedy so zameraním na vojenstvo, bezpečnosť a obranu prispeli spoločne ďalší autori. Čitateľom zaujímavým sa o prípravu vojenského leteckého personálu odporúčame príspevok „medzinárodnej“ skupiny autorov.

Vážení čitatelia, verím, že v časopise nájdete veľa podnetných myšlienok, ktoré sú vhodné na zamyslenie alebo kritické posúdenie. Ambíciou časopisu aj naďalej zostáva vytvorenie priestoru pre prezentovanie nových pohľadov na aktuálne problémy globálneho a národného bezpečnostného prostredia. Želáme Vám podnetné a príjemné čítanie.

plk. gšt. Ing. Juraj VYROSTEK

BEZPEČNOSTNÝ SYSTÉM SR – ZÁKLADNÉ PRÍSTUPY JEHO REFORMY

PaedDr. Igor URBAN, PhD.

Riaditeľ kancelárie Bezpečnostnej rady Úradu vlády SR

ABSTRAKT

Globálni bezpečnostní aktéri a v ich rámci osobitne OSN, OBSE, Európska únia, USA, NATO ale aj iní výrazne pociťujú potrebu permanentného redefinovania cieľov v uvedenej oblasti ako zákonitú reflexiu doteraz nevidanej dynamiky zmien jej kľúčových indikátorov. Identické pociťovanie kompetentných inštitucionalizovaných autorít Slovenskej republiky pri snahe o zabezpečovanie národného príspevku ku globálnej bezpečnosti zakladá legitimitu SR k aktivitám v súlade národnými cieľmi a medzinárodnými záväzkami. Na implementáciu bezpečnostnej politiky SR prijala v roku 2005 Národná rada SR Bezpečnostnú stratégiu SR. Odborná práca sa venuje základným prístupom pri aktuálnej tvorbe – reforme národného bezpečnostného systému – základného inštrumentária bezpečnostnej politiky SR.

Kľúčové slová: bezpečnosť, bezpečnostný systém, bezpečnostný sektor, bezpečnostné záujmy, bezpečnostné prostredie, bezpečnostná politika, obranná politika, bezpečnostné výzvy, bezpečnostné riziká, bezpečnostné hrozby.

1. ÚVOD

Vnímanie globálnej bezpečnosti ako indikátora kvality života sa v posledných dekádach minulého storočia oproti predchádzajúcemu obdobiu fatálne zmenilo. Rozpad bipolárneho rozdelenia sveta a ním vyvolané následné globálne zmeny v bezpečnostnom prostredí artikulovali nové výzvy smerujúce k potrebe jeho prehodnocovania a zabezpečenia. Správanie sa aktérov na poli bezpečnosti bolo charakterizované najmä zmenami bezpečnostných záujmov aj bezpečnostných politík na ich dosahovanie.

Dynamika geopolitických zmien, ich globalizácia, schopnosť ich anticipácie a proaktívneho riadenia zo strany kľúčových aj ďalších aktérov sa stali zásadnými determinantmi smerovania civilizácie. Toto obdobie je charakterizované najmä dovedy nevidaným posilnením USA ako globálnej svetovej mocnosti, demonštrovanou rezistenciou EÚ, Ruska, Južnej Ameriky, Ázie a Afriky voči nanucovanej unipolárnosti sveta, ako aj zložitým hľadaním svojej identity zo strany Európskej únie.

Delikátne postavenie v tomto období mali a majú štáty, ktoré sa na prelome dvoch tisícročí stali novými subjektmi medzinárodného práva a sú súčasťou zoskupení tvoriacich bázu kľúčových inštitucionalizovaných globálnych bezpečnostných aktérov.

Slovenská republika so statusom člena vo všetkých relevantných bezpečnostných zoskupeniach čelí takto spoločným aj národným výzvam pri implementácii svojej zahraničnej a bezpečnostnej politiky. Ako malý štát centrálnej Európy vníma uvedenú integráciu ako prameň a garanciu svojej bezpečnosti a príspevok k bezpečnosti medzinárodnej.

Na identifikáciu a presadzovanie národnej bezpečnostnej politiky prijala Slovenská republika v roku 2005 Bezpečnostnú stratégiu Slovenskej republiky. Stalo sa takto dva roky po prijatí Európskej bezpečnostnej stratégie a tri roky po prijatí Národnej bezpečnostnej stratégie USA. Obsahom tohto zásadného strategického dokumentu Národná rada Slovenskej republiky deklarovala záujem Slovenskej republiky rešpektovať medzinárodné právo, územnú celistvosť a politickú nezávislosť všetkých štátov a záujem plniť záväzky a podieľať sa na zodpovednosti za bezpečnosť a obranu spojencov a partnerov v euroatlantických zoskupeniach. Bezpečnostná stratégia Slovenskej republiky predstavuje východiskový dokument pre zabezpečenie bezpečnosti občana a štátu.

Presadzovanie bezpečnostnej politiky si vyžaduje rozpracovanie bezpečnostnej stratégie do koncepčných a plánovacích dokumentov. V tomto smere sa Slovenská republika nachádza na začiatku tohto procesu.

Charakter, obsah ako aj rozsah zmien, ktoré implementácia aktuálnej bezpečnostnej stratégie (v spojení s aktuálnym programovým vyhlásením vlády SR) predstavuje preukazuje, že pôjde o zásadnú reformu súčasného bezpečnostného systému. Základom a podmienkou jej úspešnosti bude komplexné zvládnutie manažmentu plánovaných zmien.

2. CIELE REFORMY BEZPEČNOSTNÉHO SYSTÉMU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Bezpečnostný systém Slovenskej republiky je v zmysle platnej bezpečnostnej stratégie SR rozhodujúcim prostriedkom bezpečnostnej politiky SR. Skladá zo zahraničnopolitických, ekonomických, obranných, vnútrobezpečnostných, sociálnych, záchranných a ekologických nástrojov a ich vzájomných väzieb. Základným predpokladom pre riadenie, výstavbu a rozvoj bezpečnostného systému SR sú efektívne fungujúce zákonodarné, výkonné a súdne orgány. Tieto sú zodpovedné za pripravenosť a akcieschopnosť nástrojov krízového manažmentu a včasné prijímanie a realizáciu opatrení zameraných na zaručenie bezpečnosti občanov a štátu.

Novodobá história Slovenskej republiky je históriou reforiem. Kým posledná dekáda minulého storočia a prvá polovica prvej dekády tohto storočia bola charakteristická najmä politickými aktivitami smerujúcimi k ekonomickým a sociálnym reformám súčasnosť, najmä v súvislosti s úspešným zavŕšením integračného úsilia SR (do NATO a EÚ) odohrávajúcim sa v čase dynamických zmien globálneho bezpečnostného prostredia, môžeme charakterizovať ako obdobie konverzie bezpečnostného myslenia. Fenomén zmeneného statusu Slovenskej republiky ako medzinárodného aktéra so silným euroatlantickým integračným kotvením, vrátane z toho vyplývajúcich výhod aj záväzkov, vyvoláva objektívnu potrebu preklasifikácie zahranično-bezpečnostných záujmov. Prirodzenou konzekvenciou tohto procesu je v prípadoch zásadnej až fatálnej zmeny statusu, čo sa v prípade Slovenska udialo, vykonanie potrebných zmien aj v rámci základného inštrumentária bezpečnostnej politiky SR t. j. v bezpečnostnom systéme Slovenskej republiky. Obsah a rozsah stratégiou definovaných zmien (v podobe vyžadovaných spôsobilostí systému) zakladá legitimitu nevyhnutnosti súčasný BESY reformovať. Pre potreby tejto práce budeme pod pojmom reformovanie bezpečnostného systému rozumieť aktivity na prebudovanie bezpečnostného systému Slovenskej republiky v súlade s cieľmi stanovenými v platných strategických bezpečnostných dokumentoch Slovenskej republiky.

V štandardných podmienkach si implementácia reformy vyžaduje oporu k dokumente koncepčného charakteru. Najkorektnjším prístupom v snahe o naplnenie cieľov stratégie v oblasti bezpečnostného systému je pri jej presadzovaní postupovať podľa manuálu s názvom Koncepcia reformy bezpečnostného systému Slovenskej republiky. Dokument s rovnomeným názvom, resp. obdobný dokument s korektným obsahom voči cieľu reformovať BSSR však nebol od prijatia novej bezpečnostnej stratégie prijatý. Táto skutočnosť je významným handycapom aktuálnej bázy strategických, koncepčných a plánovacích dokumentov oblasti bezpečnosti. Uvedenú nedostatočnosť považujeme za kľúčovú príčinu pre ktorú sa ani takmer dva roky po prijatí novej stratégie reforma bezpečnostného systému ako systémový a komplexný proces nerealizuje. Napriek uvedenej absencii sa v ďalšom obsahu pokúsime, bez ambície artikulovať vyčerpávajúci pohľad na uvedenú problematiku, uviesť niektoré základné prístupy a postupy, ktoré pri presadzovaní bezpečnostnej stratégie, koncipovaní reformy SESY, alebo pri reforme samotnej by nemali absentovať.

Ambíciou reformy Bezpečnostného systému Slovenskej republiky je zabezpečiť aby funkčný a efektívny národný bezpečnostný systém predstavoval spoľahlivý rozhodujúci

prostriedok bezpečnostnej politiky Slovenskej republiky v súlade s jej bezpečnostnou stratégiou.

Poslaním reformy je revitalizovať podmienky pre plnenie strategického dlhodobého cieľa bezpečnostnej politiky SR t. j. na báze plne funkčného bezpečnostného systému byť spôsobilý udržať a obnoviť stav bezpečnosti, ktorý umožňuje realizáciu životných a dôležitých záujmov Slovenskej republiky.

Hlavným cieľom reformy je vybudovanie bezpečnostného systému SR, spôsobilého v aktuálnom a anticipovanom bezpečnostnom prostredí zabezpečovať permanentné plnenie bezpečnostných záujmov Slovenskej republiky.

Stanovenie špecifických cieľov reformy vychádza z komparácie aktuálnych disponibilných spôsobilostí a stratégiou určených spôsobilostí BESY. Na základe uskutočnenej komparácie za špecifické ciele reformy BESY považujeme:

1. Vytvoriť jednotný systém riadenia v bezpečnostnom systéme pre všetky krízové stavy.
2. Vytvoriť národný prvok krízového riadenia so zodpovednosťou za analyzovanie a vyhodnocovanie bezpečnostnej situácie v Slovenskej republike a vo svete, identifikáciu vznikajúcich krízových situácií, analyzovanie dosahu krízových situácií na bezpečnostné záujmy Slovenskej republiky a zabezpečenie včasného varovania.
3. Zabezpečiť koordinovaný prístup pri plánovaní a implementácii reformy podsystemu obrany a ďalších podsystemov s reformou BESY.
4. Dobudovať útvary krízového riadenia ústredných orgánov štátnej správy a ich priamo riadených súčastí, útvary krízového riadenia na úrovni miestnej štátnej správy, samosprávy a vybraných právnických osôb vrátane ich vertikálneho prepojenia na národnú úroveň. Vyriešiť postavenie, funkcionality, pôsobnosť a kompetencie orgánov krízového riadenia v súvislosti s rušením krajských úradov a v súlade s prijatým riešením ich vybudovať vrátane vertikálneho prepojenia na národnú úroveň.
5. Vybudovať bezpečný informačný a komunikačný systém BESY.
6. Zabezpečiť prípravu a prijatie legislatívy v súlade so stanovenými cieľmi reformy.

3. VÝCHODISKÁ REFORMY BEZPEČNOSTNÉHO SYSTÉMU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Slovenská republika je v siedmom roku prvého decénia 21. storočia suverénnym zvrchovaným štátom centrálnej Európy integrovaným v globálne aj regionálne rešpektovaných politických, bezpečnostných, hospodárskych, ekonomických, ekologických a iných medzinárodných štruktúrach. V štrnástom roku svojej existencie je z pohľadu hospodárskeho rozvoja vysoko hodnotenou ekonomikou, expertmi prirovnávanou k ekonomikám sveta s najvyššími dynamikami rastu. Uvedené hodnotenie je bezpochyby dôsledkom konsenzu širokého reformného úsilia predchádzajúcich vedení aj aktuálneho vedenia štátu s jeho občanmi na potrebe uskutočňovania zásadných zmien v spoločnosti smerujúcich k novému – európskemu – štandardu kvality života. Súčasťou tohto štandardu je aj pocit bezpečia, ktorý väčšina občanov spája najmä s funkčným národným a nadnárodným systémom krízového manažmentu, spôsobilých naplňať ich poslanie.

Z nášho pohľadu, opierajúc sa najmä o mnohé hodnotenia zástupcov bezpečnostnej komunity, ktoré sme zaznamenali v ostatnom období a na základe hodnotenia reálneho stavu konštatujeme, že aktuálny stav BESY zásadne nekoreluje s potrebami a možnosťami Slovenskej republiky. Jeho základné spôsobilosti sú nedostatočne prepojené na aktuálnu bezpečnostnú stratégiu, architektúra bezpečnostného systému nekorešponduje s niektorými prijatými medzinárodnými záväzkami SR v oblasti bezpečnosti čoho výsledkom je, že systém nie je kompatibilný s viacerými kľúčovými prvkami rešpektovaných nadnárodných inštitucionalizovaných bezpečnostných systémov. Fungujúci systém riadenia BESY je v priamom rozpore s platnou bezpečnostnou stratégiou. BESY SR je poznačený nedostatočnou, nejednoznačnou a rozpornou národnou legislatívou a v praxi je aplikovaný najmä prostredníctvom rezortných, často nekomplexných prístupov. Nejestvuje rešpektovaný funkčný inštitucionalizovaný národný garant agendy BESY (ak za taký nepovažujeme Bezpečnostnú radu SR, kde dominujú prezentácie rezortných prístupov) a táto absencia spôsobuje jeho stagnáciu a znižovanie funkčnosti. Aktuálny stav BESY nemôže vyhovovať občanovi, nevyhovuje Slovenskej republike, a preto nemôže byť prijateľným ani pre medzinárodné zoskupenia, ktorých je Slovenská republika členom.

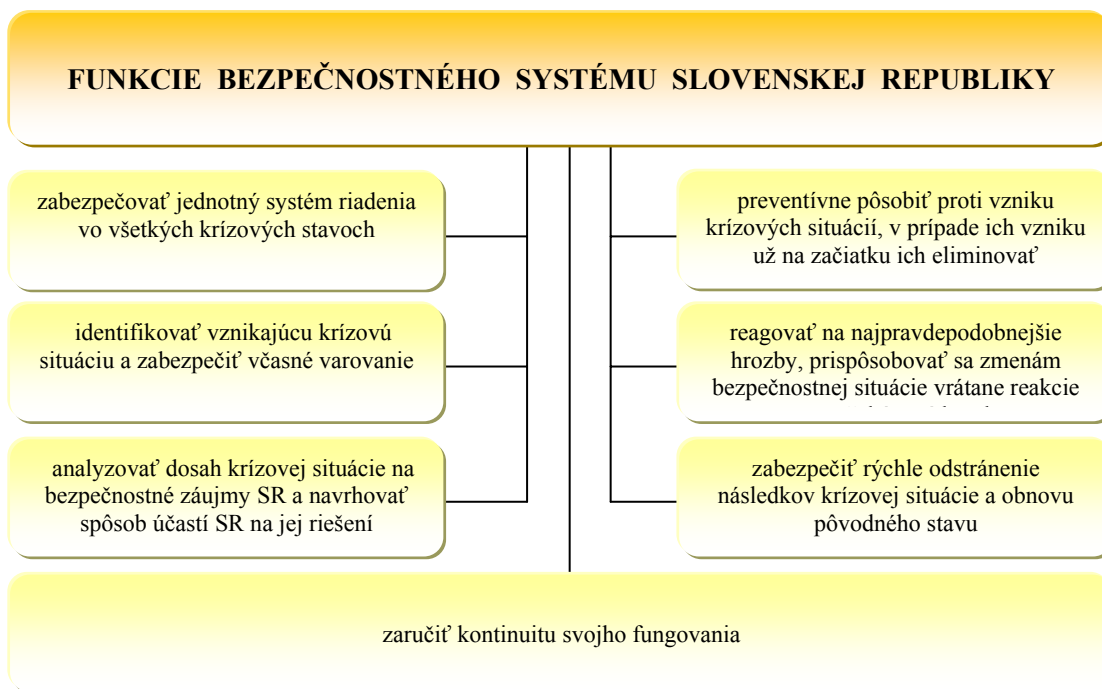
V odbornej bezpečnostnej komunite prebieha už niekoľko rokov diskusia o potrebe reformy BESY. Komunikácia na túto tému prebieha medzi politikmi a pracovníkmi zodpovednými za túto oblasť na všetkých horizontálach BESY, prebieha na akademickej pôde našich vysokých škôl a akadémií, v mimovládnom sektore aj v medzinárodnom

prostredí. K týmto otázkam, spojeným so zvýšením funkčnosti BESY bolo zorganizovaných viacero národných aj medzinárodných odborných diskusných fór v podobe seminárov, kolokvií a konferencií. Témy spojené s jej efektívnosťou a účinnosťou sú súčasťou kurikul študijných programov mnohých akreditovaných kurzov aj vysokoškolských študijných programov. Názory kompetentných sa líšia prirodzene, nielen čo sa týka obsahu a načasovania reformy BESY, ale aj jej optimálnej formy. Rozhodujúca väčšina sa však zhoduje na tom, že spoločenská objednávka po zmenách je tu pociťovaná intenzívne a dlhodobo (s ohľadom na dynamiku zmien v bezpečnostnom sektore a zmenu statusu Slovenskej republiky).

Pre politické rozhodnutie o zmenách je nevyhnutné, užitočné a prospešné poznať odpoveď na otázku: aké sú určujúce východiská pre zmeny BESY, ktoré zabezpečia relatívne trvalé, politikmi a odbornou komunitou rešpektované a verejnosťou vnímané ako zmysluplné napĺňanie bezpečnostnej politiky Slovenskej republiky?

Na dosahovanie bezpečnostných záujmov v definovanom bezpečnostnom prostredí považuje Bezpečnostná stratégia SR za rozhodujúci prostriedok bezpečnostnej politiky SR jej bezpečnostný systém. Bezpečnostný systém chápe ako „mnohostranný komplex, ktorý sa skladá zo zahraničnopolitických, ekonomických, obranných, vnútrobezpečnostných, sociálnych, záchranárskych a ekologických nástrojov a ich vzájomných väzieb. Základným predpokladom pre riadenie, výstavbu a rozvoj bezpečnostného systému SR sú efektívne fungujúce zákonodarné, výkonné a súdne orgány. Tieto sú zodpovedné za pripravenosť a akcieschopnosť nástrojov krízového manažmentu a včasné prijímanie a realizáciu opatrení zameraných na zaručenie bezpečnosti občanov a štátu“.

Programové vyhlásenie vlády SR z roku 2006 svojím obsahom pozitívne reaguje (explicitne aj implicitne) na potrebu vykonania zmien BESY orientovaných na podporu jeho funkcionalít v súlade so znením ako ich definuje bezpečnostná stratégia SR. Na ich realizáciu je však korektné nadviazať na bezpečnostnú stratégiu koncepciou bezpečnostného systému SR. V súlade s bezpečnostnou stratégiou má byť vyššie opísaný bezpečnostný systém SR spôsobilý plniť nasledovné funkcie uvedené na obr. č. 1.

Obr. č. 1 Funkcie bezpečnostného systému Slovenskej republiky

Stav portfólia koncepčných dokumentov bezpečnostnej agendy je charakterizovaný existenciou Koncepcie bezpečnostného systému SR (schválenou vládou SR 9. 10. 2002), Koncepcie vnútornej bezpečnosti SR (schválenou vládou SR 17. 12. 2003) a Doktrínou Ozbrojených síl Slovenskej republiky (schválenou náčelníkom generálneho štábu Ozbrojených síl SR 31. marca 2005). Ako je zrejmé z tohto krátkeho zoznamu, mimo doktríny ozbrojených síl Slovenská republika nedisponuje relevantnými koncepčnými dokumentmi (v oblasti bezpečnosti zohľadňujúcimi Bezpečnostnú stratégiu Slovenskej republiky prijatú po vstupe Slovenskej republiky do NATO a EÚ) využiteľnými pre výstavbu, resp. optimalizáciu BESY (aj keď obe koncepcie sú stále formálne platné).

Bezpečnostná rada SR vedomá si uvedenej situácie prijala v januári 2007 rozhodnutie vypracovať Zámer ďalšieho rozvoja a výstavby Bezpečnostného systému Slovenskej republiky do roku 2010. Na uvedený rámcový dokument nadviaže dokument s názvom „Optimalizácia bezpečnostného systému Slovenskej republiky, rámcový projekt národného orgánu krízového riadenia vrátane návrhu rámcového projektu SITCEN Slovenskej republiky“. Uvedené rozhodnutie BR SR si osvojila aj vláda SR a v znení dokumentu „Plánu práce Bezpečnostnej rady SR na rok 2007“ ho prijala uznesením č. 119 dňa 14. februára 2007. Súčasťou uznesenia je aj ukladacia časť pre členov vlády SR a vedúcich ostatných ústredných orgánov štátnej správy zabezpečiť vo svojej pôsobnosti spoluprácu s pracovnou skupinou BR

SR vytvorenou na vypracovanie „Zámeru ďalšieho rozvoja a výstavby Bezpečnostného systému Slovenskej republiky do roku 2010. BR SR určila za gestora a predkladateľa materiálu na rokovanie BR SR predsedu BR SR.

Ďalšími legitímnymi a nenahraditeľnými zdrojmi východísk pre budovanie BESY sú skúsenosti z riadenia a implementácie BESY, analýzy fungovania jeho jednotlivých prvkov aj celku, analytické materiály vlády z oblasti správy o bezpečnosti SR, správy o bezpečnostnej situácii v jednotlivých krajoch, výsledky kontrol zameraných na plnenie povinností jednotlivých orgánov riadenia BESY a podobne.

Na projektovanie zmien BESY sa málo využívajú vedeckovýskumné a expertné kapacity vysokých škôl. Je verejným tajomstvom, že Slovenská republika nedisponuje teoretickým rozpracovaním národného bezpečnostného systému. Hľadanie najlepších teoreticky zdôvodnených riešení BESY v spolupráci s vysokými školami je pre úspešnosť reformy nielen možné, ale aj nevyhnutné. V dialógu medzi politikmi ako objednávateľmi a expertmi ako dodávateľmi by s ohľadom na povahu predmetu spoločného záujmu mali byť prijaté a uplatnené najkvalitnejšie riešenia v definovanom politickom rámci.

Určujúci význam pre korektné a systematické budovanie BESY má poznanie relevantných politických zámerov vlády rozložených na časovej osi, ktoré zásadným alebo aj okrajovým spôsobom zasahujú do BESY. Aktuálnym príkladom je zrušenie krajských úradov a jeho dosahy na funkcionálnu a kompetencie súčasných a vytváraných orgánov krízového riadenia nielen na tejto horizontále, ale aj v rámci celého BESY. Včasná, odborná a kompetentná harmonizácia paralelne prebiehajúcich konverzných procesov je nevyhnutnou podmienkou ich úspešnosti. Užitočná a nezriedka nenahraditeľná pri formulácii východísk je aj odborná komunikácia s partnermi v zahraničí.

Významným zdrojom prístupov pri zmenách BESY sú skúsenosti získané pri medzinárodných, národných, regionálnych a lokálnych cvičeniach krízového manažmentu. Z pohľadu potreby zabezpečenia nadnárodnej súčinnosti pri riešení kríz v rámci NATO majú dôležité miesto cvičenia krízového manažmentu NATO s označením CMX. Tieto cvičenia zohrávajú kľúčovú úlohu pri udržiavaní a dosahovaní pokrokov v spôsobilostiach NATO a jeho členov pri riešení krízových situácií a sú považované za dôležitý nástroj pre orientáciu, precvičovanie a zladžovanie štábov v štruktúrach NATO, ale aj štábov na jednotlivých národných úrovniach.

Nepostrádateľný teoretický potenciál systémových a metodických prístupov popri bezpečnostných vedách a teóriách, najmä vo vzťahu k riadeniu rozľahlých systémov a komplexov poskytuje pre modelovanie a projektovanie BESY kybernetika.

Veľmi dôležitú úlohu pri formulovaní východísk má korektné hodnotenie chýb a nedostatkov plnenia predchádzajúcich stratégií a koncepcií. Z tohto pohľadu považujeme za potrebné pristaviť sa aspoň pri niektorých, ktoré v predchádzajúcom období „využili svoj potenciál“ a výrazným alebo aj menej výrazným spôsobom negatívne ovplyvnili zámer korektne, programovo a systematicky budovať Bezpečnostný systém Slovenskej republiky.

Za zásadné diskrepancie implementácie koncepcie BESY z roku 2002 pokladáme:

- ✚ ***Nekomplexnosť implementácie koncepcie*** (napriek platnosti koncepcie nerealizovali sa jasne, zrozumiteľne a jednoznačne definované konkrétne aktivity podriadené koncepcii).
- ✚ ***Neprepojenosť implementácie koncepcie s cieľmi BESY a s cieľmi jeho podsystémov*** (dlhodobé ciele neboli korektné premietnuté do množiny cieľov podsystémov BESY a ich ucelených častí; nebol dosiahnutý stav, v ktorom stanovené ciele prvkov systému sú na časovej osi zladené so stanovenými cieľmi BESY).
- ✚ ***Neprepojenosť koncepcie s alokáciou zdrojov*** (implementácia koncepcie nebola previazaná s dostatočným adresným financovaním).
- ✚ ***Spätná väzba týkajúca sa zavádzania koncepcie nebola strategická, ale taktická*** (informačné systémy, ak boli využívané a viac sa orientovali na ad-hoc spätnoväzobné rezortné reporty, ktoré mali prevažne taktický charakter a ktoré navyše nesmerovali k manažmentu strategických zmien, pretože nebol ani kreovaný; ak by aj bol, tak z taktických reportov by nemohol získať strategické podklady pre strategické riadenie implementácie koncepcie).
- ✚ ***Nebol určený národný garant, resp. gestor naplnenia koncepcie*** (úrad vlády SR oproti predchádzajúcej pozícii aktéra s nadrezortným prístupom sa v zmenenej legislatívnej situácii stal len štatistom. Samotný gestor podpredseda BR SR toho času minister spravodlivosti pripravil relevantné dokumenty, ktoré však boli zo strany MO SR a MV SR odmietané).

- ✚ **Zásadný rozpor medzi spoločenskou potrebou a realizovaným politickým prístupom** (napriek odborne zdôvodneným potrebám zmien nebola na ich presadzovanie prejavená dostatočná politická vôľa).
- ✚ **Dezintegrácia** (máme tu na mysli rezortnú relatívnu uzavretosť – rezortizmus – ako dôsledok nevyhnutnej a potrebnej deľby práce – vedúci k vytvoreniu odborných činností a vo svojich dôsledkoch k vytvoreniu kompetenčných hraníc – dezintegrácii činností. Namiesto vzájomnej spolupráce na komplexných prístupoch dnes prevažuje či priam dominuje odborný – rezortný – lokálny záujem).
- ✚ **Zameranie na konečné výsledky namiesto na procesy** (v rámci krízového riadenia sa pri hodnoteniach činností a aktivít preferuje hodnotenie na základe výsledkov, pričom zameranie na výsledky znamená orientáciu na dôsledky nie na príčiny. Hodnotenie orientované na výsledky tak nedostatočne odhaľuje neefektivitu a neumožňuje merať účinnosť prevencie. Preto je potrebné preorientovať krízové riadenie v oblasti hodnotenia od hodnotenia výstupov a výsledkov k hodnoteniu procesov).
- ✚ **Komunikácia** (registrované sú komunikačné bariéry vytvorené zlým komunikačným systémom, resp. jeho zlou aplikáciou, odovzdávajú sa aj nesprávne, nepresné, neúplné, oneskorené a terminologicky nejednotné informácie, resp. informácie úplne absentujú).
- ✚ **Personifikácia** (úspešnosť a kvalita činností, aktivít, procesov, výstupov, výsledkov a dopadov krízového manažmentu v SR sú často viac výsledkom pozitívnych osobných vzťahov zainteresovaných než korektne fungujúceho systému).

Ktoré východiská budovania bezpečnostného systému SR v ďalšom období možno považovať za systémové a nemenné? V prvom rade máme na mysli tie, ktoré vyplývajú z cieľov bezpečnostnej politiky. Konkrétne ide o tieto systémové východiská:

- ✚ suverénne právo na zaručenie bezpečnosti občanov a štátu,
- ✚ právo na individuálnu a kolektívnu sebaobranu,
- ✚ nedeliteľnosť bezpečnosti,
- ✚ efektívnosť fungovania a využitia zdrojov,
- ✚ komplexnosť,
- ✚ integrovanosť,
- ✚ funkcionálnosť,

- ✚ štruktúralnosť,
- ✚ kompetentnosť,
- ✚ informovanosť.

Naznačené a rovnako aj ďalšie tu neuvedené východiská budovania bezpečnostného systému Slovenskej republiky majú dostatočný potenciál na vykonanie zodpovedajúcich a zodpovedných politických aj odborných rozhodnutí smerujúcich k dosiahnutiu vyšších synergií a zásadne k novej kvalite jeho funkčnosti. Kvalitná analýza systemizovaného východiskového portfólia a jej zhodnocovanie erudovanými ľudskými zdrojmi spojená s jasne artikulovanými politickými zámermi a cieľmi a s ekonomickým krytím prijatého modelu ponúka príležitosť na oživenie kvalitného inštrumentária pre implementáciu rešpektovanej bezpečnostnej politiky Slovenskej republiky. Miera využitia tejto príležitosti sa primárne spája s mierou anticipácie úspešnosti vlády pri napĺňaní bezpečnostných záujmov Slovenskej republiky.

4. ZÁVER

Azda najdynamickejšie ale pritom najmenej anticipovateľnejšie sa rozvíjajúcim globálnym fenoménom prvej dekády 21. storočia je popri vedecko-technickej kognícii bezpečnostné prostredie. Moderná percepcia bezpečnosti sveta významnou mierou korešponduje s reálnym stavom, v spojení s definovanými, predpokladanými (tiež skrytými) a presadzovanými strategickými záujmami dobra a zla tohto sveta predstavuje pravdepodobne určujúcu hybnú silu geopolitických, ekonomických, sociálnych, kultúrnych aj ďalších zmien a pohybov. Vedecko-technický pokrok, ale najmä zložitosť riadenia jeho dopadov predstavuje katalyzátor pri premenách globálnych bezpečnostných výziev na hrozby, ohrozenia a konflikty.

Slovenská republika je vo vzťahu k hodnoteniu aktuálneho stavu bezpečnostného prostredia v relatívne výhodnej pozícii. Ako malý štát s výrazne obmedzenými vlastnými strategickými zdrojmi je členom najsilnejších a najrešpektovanejších politických aj bezpečnostných globálnych zoskupení. Základné dokumenty a ciele týchto zoskupení zakladajú pre občanov Slovenska garantované pocity bezpečnosti a ochrany. Slovenská republika je však povinná k bezpečnosti vlastnej a svojich spojencov aj prispievať.

Ak sa ale má Slovenská republika úspešne postaviť voči bezpečnostným výzvam a hrozbám, ktorým dnes čelí v kontexte svojho geopolitického statusu mala by implementovať

bezpečnostnú politiku plne v súlade s platnými národnými strategickými bezpečnostnými dokumentmi, Európskou bezpečnostnou stratégiou a cieľmi Organizácie severoatlantickej zmluvy. V tomto rámci by mala byť aktívnym aktérom vnútornej aj vonkajšej bezpečnostnej politiky pri snahách o presadzovanie flexibilného inštrumentária na elimináciu bezpečnostných rizík, hrozieb a ohrození. Za legitímne v tejto súvislosti je potrebné vnímať očakávania významnej časti odbornej komunity (vrátane medzinárodného prvku) vo vzťahu k vykonaniu relevantných rozhodnutí kompetentných politických autorít smerujúcich k urýchlenému plnému sfunkčneniu bezpečnostného systému SR v súlade s platnými strategickými bezpečnostnými dokumentmi a programovým vyhlásením vlády SR.

LITERATÚRA

1. URBAN, I.: Bezpečnostný systém SR. Ciele, východiská a základné prístupy jeho reformy. Záverečná práca KNB-Z. L. Mikuláš: NAO, 2007, 110 s.
2. BENEŠ, J.: Řízení rozlehlých systémů. SNTL, ALFA Praha 1981.
3. BENEŠ, J.: Teorie systémů. Řízení komplexů. ACADEMIA, nakladatelství Československé akademie věd Praha 1974.
4. HOFREITER, L. Securitológia. FMV EU Bratislava 2006. ISBN 978-80-8040-310-2
5. IVANIČKA, K.: Synergetika a ekonomika. Elita Bratislava 1993. ISBN 80-85323-45-1.
6. KORBA, M., NEČEJ, E., TARASOVIČ, V.: Slovenská bezpečnostná komunita a bezpečnostný sektor. Redos Humenné 2006. ISBN 98-80-969233-1-1
7. MALLYA, T.: Základy strategického řízení a rozhodování. Grada Praha 2007. ISBN 98-80-247-1191-5.
8. Bezpečnostná stratégia Slovenskej republiky. Prístupné na internete: http://www.mosr.sk/dokumenty/bezp_strategia_2005.pdf
9. Bezpečnostná stratégia Slovenskej republiky. Prístupné na internete: http://www.mosr.sk/dokumenty/bezp_strategia_2005.pdf.
10. Clément-Noguier, S.: Nové výzvy, ťažké rozhodnutia. Prístupné na internete: <http://www.nato.int/docu/review/2006/issue4/slovak/analysis2.html>

VYBRANÉ ASPEKTY KOMPLEXNÉHO RIEŠENIA ELEKTRONICKEJ KOMUNIKÁCIE

plk. Ing. Aurel UGOR
Národný bezpečnostný úrad

ABSTRAKT

Slovenská republika nemá doposiaľ pripojené národné komunikačné a informačné systémy k systémom EÚ a NATO, ktoré spracovávajú a prenášajú utajované skutočnosti (tieto systémy končia zväčša „stand allone“ pracovnými stanicami) a z toho dôvodu je nutné sústrediť úsilie na analýzu možných technologických a systémových riešení prepojenia národných systémov prostredníctvom „národnej backbone“ siete v súlade s politikami a štandardami EÚ a NATO.

Kľúčové slová: EÚ. NATO. Národné informačné systémy. Komunikačné informačné systémy. Backbone. Elektronická komunikácia. Vláda SR. Národný bezpečnostný úrad. MZV. MDPT SR. MV SR. MO SR. SIS. VSS MO SR. VOS MO SR. GOVNET. Bezpečnosť. Štandardy. Utajované informácie. Elektornické utajované informácie. Šifrová ochrana informácií. Terorizmus. Finančné prostriedky.

1. ÚVOD

Problém komplexného riešenia elektronickej komunikácie pre utajované skutočnosti vznikol okolo roku 2002. Uznesením vlády SR č. 173/2004 bolo uložené vybudovať sieť vládnych a ústavných činiteľov, ktorá je doteraz v prevádzke. Dôsledok nekonceptného riešenia sa prejavil v parametroch siete a následne v jej využívaní.

V roku 2006 bolo prijaté uznesenie vlády SR č. 369 k boju proti terorizmu a oznámený prechod v roku 2007-2008 siete Extranet (gestor Ministerstvo zahraničných vecí SR) na prenos utajovaných skutočností z EÚ do stupňa „V“.

Národný bezpečnostný úrad reagoval na uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 369/2006 návrhom, pripraveným na základe záverov prerokovania návrhu rozpočtu na rok 2007.

K sieti Extranet zvolalo MZV SR v januári 2007 poradu rezortov (cca 80 účastníkov). Snaha riešiť transformáciu Extranetu samostatne v rámci jednotlivých rezortov bola odmietnutá. *NBÚ preto zvolal poradu vybraných rezortov, na ktorej bolo všetkými účastníkmi potvrdená správnosť zámeru vybudovať chrbticovú sieť pre utajované skutočnosti (backbone).*

Komplexné riešenie by malo obsahovať riešenie registratúry pre US s centrálnym registrom v NBÚ. Zároveň by bolo systémovo vyriešené napojenie rezortov (pravdepodobne na úrovni „D“ siete).

Odborný článok predstavuje len úvod do problematiky, ktorú podrobnejšie opisuje záverečná práca so zameraním na stav a očakávaný vývoj v oblasti komunikačných systémov. Upozorňuje na fakt, že narastajúci počet medzinárodných sietí, ktorými sa utajované informácie šíria, sa už v blízkej budúcnosti nebude dať zvládnuť budovaním ďalších rezortných sietí. Vysoké náklady na ich budovanie a správu budú neefektívne vynaloženými prostriedkami, pričom nebudú vynaložené na zvyšovanie bezpečnosti, ale naopak budú prispievať k zvyšovaniu rizík spojených s vysokým množstvom sietí, typov pripojenia, použitím rôznych technických prostriedkov a podobne.

Riešením je vybudovanie chrbticovej siete – backbone s úrovňou bezpečnosti, ktorá zodpovedá medzinárodným štandardom. Vybavenie elektronickou registratúrou umožní udržať kontrolu nad elektronickými utajovanými informáciami na úrovni, požadovanou našou legislatívou a štandardmi EÚ a NATO.

2. FILOZOFIA CHRBTICOVEJ SIETE (backbone) PRE US

Predmet štúdie

Cieľom štúdie je analyzovať možnosti vytvorenia spoločnej siete pre US medzi rezortmi SR a jej vyústenie v rámci jednotlivých rezortov.

Charakteristika požiadaviek na pripojenie

Pre orgány štátnej a verejnej správy je potrebné uvažovať o dátovom pripojení so zálohou, spôsob záložného spojenia.

Charakteristika požiadaviek na spolahlivosť

Stanovenie na základe požiadaviek používateľov.

Požiadavky na služby v sieti

- práca na vzdialenom počítači
- interaktívna komunikácia medzi užívateľmi
- prenos súborov medzi počítačmi

- utajená hlasová komunikácia
- elektronická registratúra.

Stanovenie spôsobu pripojenia k chrbticovej sieti

- telefónna linka + modem,
- ISDN linka + modem,
- (A)DSL + modem,
- telekábel,
- bezdrôtové pripojenie - mikrovlnné, satelitné,
- radioreléova linka + stanica.

Základným predpokladom pre poskytovanie profesionálnych služieb a riešení je vybudovanie chrbticovej siete s vysokou kapacitou a priepustnosťou. Celosvetovým trendom je budovanie chrbticových sietí v prostredí IP (Internet Protocol). Toto je ideálnym prostredím pre vytváranie cenovo efektívnych riešení virtuálnych privátnych sietí - IP VPN.

3. VOĽBA INFRAŠTRUKTÚRY CHRBTICOVEJ SIETE

Pre voľbu infraštruktúry chrbticovej siete je možné:

- **Využitie Internetu ako chrbticovej siete** – nízke zriaďovacie a prevádzkové náklady a pomerne rýchla realizácia vytvorenia VPN. Nevýhodou závislosť kvality pripojenia do VPN od kvality pripojenia do Internetu a nutnosť vyššieho zabezpečenia každej lokality.
- **Využitie chrbticovej siete verejného poskytovateľa** – výhodou je garantovaná kvalita a rýchlosť komunikácie, nízka prevádzková réžia (zariadenia sú súčasťou služby pripojenia do siete poskytovateľa), sieť sa javí oddelená, preto vyžaduje len minimálne dodatočné zabezpečenie. Nevýhodou sú vysoké zriaďovacie poplatky a vysoké mesačné náklady za služby.
- **Využitie verejnej telefónnej siete ako chrbticovej siete** – výhodou sú nízke zriaďovacie a prevádzkové náklady (môžu sa použiť existujúce ISDN, analógové modemy). Nevýhodou sú nízke prenosové rýchlosti oproti ostatným variantom, vyššia prevádzková réžia a nutnosť zabezpečenia komunikácie.

- **Vlastná chrbticová sieť na báze optického káblového vedenia** – výhodou sú vysoké prenosové rýchlosti až 10 Gbit/s, vysoká spoľahlivosť komunikácie, možnosť ekonomického prenájmu optických okruhov, nevýhody sú spojené hlavne s vysokými zriaďovacími nákladmi.
- **Vlastná chrbticová sieť pomocou nelicencovaného rádiového spojenia 2,4 GHz** – výhodou sú vysoké prenosové rýchlosti bez mesačných poplatkov a nízke obstarávacie náklady zariadení, nevýhodou je vysoká prevádzková réžia a nízka spoľahlivosť dátových prepojení.

Na zabezpečenie integrity a dôvernosti prenášaných údajov a spoľahlivosti odporúča sa použitie technológie IPsec v spojení s prostriedkami ŠOI. Je nutné zabezpečiť fyzický prístup oprávnených osôb k prvkom siete ako sú server, firewall, atď. Musí byť vypracovaná politika reakcie na bezpečnostné incidenty (vnútorných, vonkajších) a plány obnovy po bezpečnostnom incidente.

4. PODKLADY PRE SPRACOVANIE PROJEKTU

Z hľadiska určenia obsahu a budúcej štruktúry nosného komunikačného systému – chrbticovej siete (backbone) je potrebné zistiť (formou dotazníka) a zodpovedať otázky zo strany predpokladaných účastníkov (rezortov):

- ktoré sú dotknuté rezorty,
- má rezort potrebu prenášať US,
- je v rezorte potreba prijímať US,
- má rezort potrebu nadrezortnej komunikácie,
- je rezort súčasťou kritických infraštruktúr, ak áno akých,
- je rezort začlenený do siete krízových situácií, ak áno spôsob pripojenia, vyrozumienia (či sú obsahom aj US),
- pripája sa v súčasnosti rezort, resp. komunikuje so zahraničím, ako áno ako, s kým,
- čo sa spája, aké a kde budú uzly, body siete (jeden, resp. niekoľko prístupov v rámci jedného rezortu),
- obsah prenosu v rámci siete (hlas, dáta),
- server na ukladanie dát, spôsob zálohovania, archivácie, obnovy,
- spôsob registrácie formou centrálného registra (centrálne úložisko), alebo podregistrov,
- prenosová rýchlosť v rámci siete,
- priepustnosť siete.

5. NÁVRH POSTUPU BUDOVANIA CHRBTOVEJ SIETE

1. Vypracovať štúdiu pre riešenie úlohy, ktorá by mala zahŕňať najmä:
 - a) základnú filozofiu a štruktúru siete
 - i. dáta, ktoré budú tvoriť obsah siete,
 - ii. prostredie, v ktorom bude realizovaná výmena informácií,
 - iii. väzby IS na okolie – výmena informácií s ďalšími sieťami
 - iv. princíp výmeny informácií v rámci siete (technické prostriedky, prostriedky ŠOI, EP)
 - v. účastníkov siete,
 - vi. spôsob zabezpečenia a archivácie dát,
 - vii. spôsob záložného spojenia,
 - b) gestor a prevádzkovateľ siete,
 - c) správca siete,
 - d) všetky komponenty informačného systému vrátane prostriedkov ŠOI,
 - e) spôsob transformácie existujúcich IS (utajovaná vládna sieť, spojenie Bratislava - Brusel ...),
 - f) požiadavky na finančné a personálne zabezpečenie.
 - g) podklady pre vypracovanie projektu, vyberie a overí možné riešenia prenosu US (GSM, rádio) a tiež záložného prenosu,
 - h) kvantifikuje potreby jednotlivých rezortov na prepojenie: miesto, rozsah, (šírka prenosového pásma), požadované služby, požadované informácie – osloviť VUC – ktoré nespádajú pod MV SR,
 - i) určenie toku, spôsobu evidencie, spôsobu oboznamovania s elektronickými dokumentmi,
 - j) audit možných prostriedkov, ktoré môžu poskytnúť jednotlivé rezorty (MO SR, MV SR, SIS, MZV SR),
 - k) implementácia zaručeného EP smerom dovnútra a smerom na EÚ a NATO,
2. Prerokovať štúdiu so zainteresovanými stranami,
3. Spracovať požiadavky na predpokladané etapovité finančné zabezpečenie na obdobie rokov 2007 a 2008-2010,
4. Vybudovanie, prevádzka a údržba siete,
5. Personálne zabezpečenie správy siete,
6. Záložný systém,

7. Spracovanie projektu siete na základe štúdie,
8. Rezortné pripomienkové konanie a schválenie projektu siete,
9. Migrácia časti existujúcej komunikácie do nového prostredia a realizácia výstavby siete.

6. ZÁVER

Nesmieme si myslieť, že SR je v týchto problémoch osamostatnená. Problém bezpečnej komunikácie sa tiahne ako niť naprieč všetkých štátov NATO a EÚ. Práve nejednotnosť a roztrieštenosť vedie SR k uvažovaniu vytvoriť jednotný systém bezpečnej, rýchlej a efektívnej komunikácie. Ak sa nám to podarí aspoň na vlastnom území, aj to je výborný výsledok. Možno poslúži ako príklad pre ostatné krajiny.

Zároveň si je potrebné uvedomiť, že to nie je práca na jeden rok. Najoptimistickejšie predpoklady nám ukazujú na obdobie plnenia až do roku 2010. Napriek tomu, že prvé myšlienky a problémy vznikly už v roku 2002, reálna práca sa začne až od októbra tohto roku.

Dúfam, že sa nám v spolupráci so všetkými relevantnými rezortmi a inštitúciami, podarí prácu priviesť do úspešného konca.

LITERATÚRA

1. UGOR, A.: Komplexné riešenie elektronickej komunikácie. Záverečná práca KNB-Z. L. Mikuláš: NAO, 2007, 20 s.
2. Uznesenie vlády SR č. 369/2006 pre budovanie komunikačného informačného systému

PRÍPRAVA KRÍZOVÝCH ŠTÁBOV

pplk. Ing. Igor NIKO

Ministerstvo vnútra SR

ABSTRAKT

Odborný článok stručne pojednáva o spôsobe organizovania prípravy krízových štábov ako prvkov orgánov krízového riadenia Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo vnútra“) v zmysle zákona č. 387/2002 Z. z. pri príprave na krízové situácie v podmienkach súčasnej zákonnej úprave a zároveň ponúka návrh riešenia prípravy krízových štábov ďalšom období.

Kľúčové slová: Krízová situácia. Krízový štáb. Sekretariát krízového štábu. Krízové riadenie. Krízový manažment. Príprava Krízových štábov. (Orgány krízového riadenia v zmysle zákona č. 387/2002 Z. z. – Ministerstvo a ostatné ústredné orgány štátnej správy, krajský úrad). Metodika prípravy krízového štábu. Forma prípravy. Adaptačná príprava. Zdokonaľovacia príprava.

1. ÚVOD

Okolnosti, ktoré ma viedli k spracovaniu uvedenej problematiky je súčasné znenie § 6 písm. e) zákona č. 387/2002 Z. z., ktorý ministerstvu vnútra obmedzuje jeho pôsobenie pre tak dôležitú oblasť ako je otázka organizovania prípravy krízových štábov jednotným postupom a formou vzdelávania.

Je to aj potreba uviesť do praxe systémovú prípravu členov jednotlivých krízových štábov na uvedených úrovniach, ich príprava a možnosť poskytnúť tejto krízovej zložke určitý súhrn informácií, doplnenie požadovaných teoretických vedomostí a praktických schopností.

2. SÚČASNÝ STAV

2.1. Príprava krízových štábov ministerstiev

Podľa § 6 písm. e) zákona č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení zákona č. 515/2003 Z. z. ministerstvo vnútra

koordinuje prípravu krízových štábov **ministerstiev**, ostatných ústredných orgánov štátnej správy a krajských úradov pri príprave na krízové situácie.

Na zabezpečenie predmetnej úlohy je však nevyhnutné hľadať vhodnú formu, nakoľko vzhľadom k ustanoveniam § 5 ods. 1 a § 6 písm. e) zákona č. 387/2002 Z. z. - z hľadiska legislatívneho nie je možné organizovať prípravu a preto úrad vypracoval začiatkom roku 2007 návrh **„Rámcovej metodiky organizovania prípravy krízového štábu ministerstva“**(ďalej len **„rámcová metodika“**).

Rámcová metodika má vzhľadom k vyššie uvedeným legislatívnym podmienkam len odporúčajúci charakter a predpoklad jej vydania je prvá polovica roka 2007.

Návrh rámcovej metodiky úrad zaslal na odborné posúdenie jednotlivým ministerstvám a ostatným ústredným orgánom štátnej správy.

Z vyhodnotenia odborného posúdenia dotknutých subjektov vyplynuli niektoré závery, ktoré boli po odbornom posúdení zapracované do pripravovaného dokumentu.

- mnohé ministerstvá nie sú schopné vykonávať prípravu krízového štábu vlastnými silami a prostriedkami,
- zo znenia § 5 ods. 1 zákona č. 387/2002 Z. z. ministerstvám nevyplýva povinnosť pripravovať vlastný krízový štáb,
- dotknuté subjekty vyjadrili pozitívny postoj k potrebe realizovania prípravy jedným organizačným celkom,
- preferencia vykonávania a organizovania prípravy pre ministerstvá (krízové štáby), a pre odbornú skupinu zamestnancov ministerstiev, zaoberajúcich sa predmetnou problematikou jedným určeným organizačným celkom,
- navrhnutý organizačný celok k organizovaniu prípravy krízových štábov ministerstiev a krajských úradov: úrad krízového manažmentu ministerstva vnútra,
- metodiku dopracovať o prílohovú časť „dokumentácia krízového štábu“, nakoľko nie je doposiaľ vypracovaná jej vzorová forma.

V súčasnej dobe Ministerstvo vnútra nemá prehľad o realizácii prípravy členov krízových štábov ministerstiev, jej obsahu a forme. Ministerstvám nevyplýva z právnych noriem povinnosť tak ako krajským úradom plánovať prípravu a informovať ministerstvo vnútra o jej vykonaní.

2.2. Príprava krízových štábov krajských úradov

Podľa § 6 písm. e) zákona č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení zákona č. 515/2003 Z. z. ministerstvo vnútra koordinuje prípravu krízových štábov ministerstiev, ostatných ústredných orgánov štátnej správy a **krajských úradov** pri príprave na krízové situácie.

Vzhľadom k tomu, že krajskému úradu z § 8 zákona č. 387/2002 Z. z. nevyplýva povinnosť organizovať prípravu vlastného krízového štábu, Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky na zabezpečenie predmetnej úlohy vyplývajúcej z citovaného zákona, vydalo **„Smernicu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, ktorou sa zjednocuje postup krajských úradov pri príprave na krízové situácie mimo času vojny a vojnového stavu a pri ich riešení“ – ZU-252-15/2005 z 15. júna 2005.**

Smernica v prílohe č. 1 stanovuje, že za vykonanie odbornej prípravy zodpovedá predseda krízového štábu (prednosta krajského úradu) a zabezpečuje ju tajomník krízového štábu.

Ďalej ustanovenia smernice v čl. 3 ods. 7 umožňujú predsedovi krízového štábu aktivovať krízový štáb na vykonanie odbornej prípravy.

Ministerstvo vnútra na zabezpečenie jednotného postupu krajských úradov pri organizovaní prípravy krízového štábu krajského úradu a sekretariátu krízového štábu krajského úradu vydalo **„Metodický pokyn úradu krízového manažmentu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, ktorým sa vydáva metodika prípravy krízového štábu krajského úradu pri príprave na krízovú situáciu“ – ZU-296/2006 z 10. júla 2006.**

Metodický pokyn vymedzuje účel a cieľ odbornej prípravy, pôsobnosť pri jej vykonávaní a spôsob jej vykonávania.

Krajský úrad plánuje vykonanie prípravy krízového štábu v pláne prípravy krízového štábu, ktorý predkladá na úrad krízového manažmentu do 31. marca kalendárneho roka.

Ďalej krajský úrad podľa ustanovení tohto pokynu ustanovil obvodným úradom vo svojej územnej pôsobnosti obsah a formu vykonávania odbornej prípravy krízového štábu obvodného úradu.

3. NÁVRH RIEŠENIA

- **legislatívna úprava zákona č. 387/2002 o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu.**

Na to, aby ministerstvo vnútra mohlo v zmysle zákona organizovať odbornú prípravu pre ústredný krízový štáb a koordinovať prípravu pre krízové štáby ministerstiev, ostatných ústredných orgánov štátnej správy a krajských úradov pri príprave na krízové situácie je nutné zmeniť resp. pristúpiť k legislatívnej úprave zákona č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu.

Návrh zmeny § 6, ktorá uvedenú problematiku zahŕňa by mal byť totožný s obsahom návrhu zákona, ktorý bol schválený uznesením č. 488/2002 z 15. mája 2002 vlády Slovenskej republiky a v mesiaci jún 2002 predložený do Národnej rady Slovenskej republiky v nasledovnom znení uvedených častí predmetného paragrafu:

V návrhu zákona,

§ 6 Ministerstvo vnútra

- e) **určuje zameranie a obsah odbornej prípravy na riešenie krízovej situácií,**
- f) **organizuje odbornú prípravu ústredného krízového štábu, krízových štábov ministerstiev a krajských úradov pri príprave na krízové situácie.**

Na základe uvedeného, následne stanoviť jednotný obsah a formy odbornej prípravy pre uvedené krízové štáby.

- **Návrh spôsobu koordinovania (vykonávania) prípravy ministerstvami, ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy a krajskými úradmi pri príprave na krízové situácie.**

V snahe zabezpečiť a zjednotiť jednotnú prípravu krízových štábov ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy do doby (termínu) zmeny (úpravy) zákona č. 387/2002 Z. z. resp. jeho novelizácii, úrad vypracoval a plánuje vydať podľa § 6 písm. e) zákona č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení zákona č. 515/2003 Z. z. „**Rámcovú metodiku organizovania prípravy krízového štábu ministerstva**“.

PREDMET ÚPRAVY METODIKY

Metodika prípravy upravuje postup pri organizovaní prípravy krízového štábu ministerstva (ďalej len „krízový štáb“), ostatných ústredných orgánov štátnej správy a sekretariátu krízového štábu ministerstva (ďalej len „sekretariát“) na krízové situácie.

CIEĽOVÁ SKUPINA

Cieľovými skupinami v rámci prípravy sú členovia krízových štábov a členovia sekretariátu krízových štábov

- a) ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy

ZÁKLADNÉ CIEĽE

- a) systémovo riešiť prípravu členov krízových štábov ministerstiev, ostatných ústredných orgánov štátnej správy,
- b) stanoviť program pre jednotlivé cieľové skupiny,
- c) spolupracovať s ministerstvami a ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy pri príprave obsahu, foriem a realizácii prípravy tak aby bola jednotná (vydanie metodík),
- d) vytvoriť podmienky k získavaniu a prehĺbovaniu vedomostí členov krízových štábov a členov sekretariátu pri príprave na krízové situácie

PRÍPRAVA

Príprava pozostáva zo získania, doplnenia a rozšírenia požadovaných teoretických vedomostí a praktických schopností členov krízového štábu a členov sekretariátu, ktoré sú potrebné pri príprave na krízové situácie a pri ich riešení.

Príprava sa člení na **adaptačnú prípravu a zdokonaľovaciú prípravu.**

ADAPTAČNÁ PRÍPRAVA

Adaptačná príprava je určená pre novovymenovaných členov krízového štábu alebo členov sekretariátu, na získanie základných odborných vedomostí na úseku krízového riadenia (vstupné školenie). Vykonáva sa formou prednášky.

Adaptačná príprava sa vykonáva v trvaní minimálne dve hodiny a uskutočňuje sa spravidla do troch mesiacov od vymenovania za člena krízového štábu alebo člena sekretariátu. Program je nasledovný

- a) všeobecné základy krízového riadenia (základné pojmy),
- b) právne normy na úseku krízového riadenia¹⁾,
- c) krízové plánovanie (napríklad havarijné plánovanie,²⁾ civilné núdzové plánovanie,³⁾ obranné plánovanie⁴ - hlavné zásady),
- d) systém krízového riadenia v Slovenskej republike (orgány krízového riadenia⁵⁾ a ich vzájomné väzby),
- e) pôsobnosť a úlohy ministerstva ako orgánu krízového riadenia,
- f) štruktúra a organizácia verejnej správy Slovenskej republiky (orgány štátnej správy, orgány samosprávy, špecializovaná štátna správa),

Účastník adaptačnej prípravy by mal byť po jej absolvovaní oboznámený so základnými postupmi krízového štábu pri príprave na krízové situácie a pri ich riešení.

ZDOKONAĽOVACIA PRÍPRAVA

Zdokonaľovacia príprava je určená pre členov krízového štábu a členov sekretariátu na priebežné udržiavanie, zdokonaľovanie a dopĺňanie (pravidelnú aktualizáciu) vedomostí a schopností potrebných na výkon činností na úseku krízového riadenia (opakované školenie).

Zdokonaľovacia príprava trvá spravidla dve hodiny a uskutočňuje sa minimálne jedenkrát do roka. Vykonáva sa formou prednášky alebo praktickej činnosti - cvičenia. Ak sa ministerstvo zúčastňuje cvičenia organizovaného iným orgánom verejnej správy (so zameraním v oblasti prípravy na činnosť v období krízovej situácie), tak sa akceptuje ako vykonanie praktickej činnosti.

¹⁾ Napríklad Ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov; zákon č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení zákona č. 515/2003 Z. z.; zákon č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov; zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov; zákon č. 414/2002 Z. z. o hospodárskej mobilizácii a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 274/1993 Z. z. o vymedzení pôsobnosti orgánov vo veciach ochrany spotrebiteľa v znení neskorších predpisov.

²⁾ Zákon č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 490/2002 Z. z. o bezpečnostnej správe a o havarijnom pláne.

³⁾ § 2 písm. d) zákona č. 387/2002 Z. z.

Smernica pre civilné núdzové plánovanie schválená uznesením vlády Slovenskej republiky č. 4 z 11. januára 2006.

⁴⁾ § 25 zákona č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov

⁵⁾ § 3 písm. d) zákona č. 387/2002 Z. z.

Zdokonaľovacia príprava obsahuje tri samostatné učebné celky tém, vždy sa vyberie len jeden učebný celok. Program učebných celkov je nasledovný:

a) krízové riadenie

1. systém krízového riadenia v Slovenskej republike,
2. štruktúra a organizácia verejnej správy Slovenskej republiky (orgány štátnej správy, orgány samosprávy),
3. charakteristika organizácie krízového riadenia ministerstva (zmeny organizačnej štruktúry ministerstva v období krízovej situácie, špecifické odborné činnosti ministerstva súvisiace s činnosťou krízového štábu),
4. právne normy na úseku krízového riadenia (aktualizácia),
5. dokumentácia krízového štábu (vzory, metóda a postup vypracovania),
6. plánovacie postupy krízového riadenia (cieľ, nástroje a základné princípy plánovania),
7. riadiaci a rozhodovací proces (zber a analýza informácií, rozhodovanie, metódy rozhodovania, formulácia rozhodnutia),
8. inštitucionálny postup (zostavovanie pracovných tímov),
9. kritická infraštruktúra,
10. krízová komunikácia (zásady komunikácie, komunikácia zúčastnených subjektov podieľajúcich sa na riešení krízovej situácie, informovanie verejnosti, informačný systém krízového riadenia).

b) riešenie krízovej situácie

1. analýza rizika vzniku krízovej situácie (identifikácia, charakteristika, hodnotenie a miera rizika, metódy analýzy rizík),
2. metódy a nástroje riešenia krízovej situácie (princípy riadenia pri riešení krízovej situácie),
3. činnosť krízových štábov na jednotlivých úrovniach,
4. činnosť bezpečnostných rád na jednotlivých úrovniach,

5. činnosť komisií (napr. povodňová, pandemická, radiačná),
6. prevencia krízových situácií.

c) praktická činnosť – cvičenie

1. príprava cvičenia,
2. vykonanie cvičenia a
3. vyhodnotenie cvičenia.

Účastník zdokonaľovacej prípravy by mal po jej absolvovaní zvládnuť postup a metódy práce krízového štábu a sekretariátu a vedieť formulovať návrhy na riešenie krízovej situácie.

4. ZÁVER

Dokument zhodnocuje súčasný právny rámec oblasti súvisiacej s riešením prípravy krízových štábov ako výkonných prvkov orgánov krízového riadenia a zároveň ponúka spôsob realizácie ministerstvom vnútra ako garanta predmetnej úlohy, ktorá mu vyplýva zo zákona č. 387/2002 Z. z.

Odborný článok obsahuje aj časť, ktorá sa zaoberá možnosťou legislatívnej úpravy predmetného zákona takým spôsobom aký bol pôvodne navrhovaný a schválený vládou Slovenskej republiky v roku 2002 a ukazuje aj cestu smerovania, ktorou by sa mohlo vzdelávanie krízových tímov (krízových štábov) uberať.

Z hľadiska budúcnosti uvedenej problematiky bude nutné pristúpiť k stanoveniu presne vymedzujúcich a vyšpecifikujúcich povinností subjektu, ktorý bude zodpovedať za organizovanie, riadenie a koordinovanie prípravy a bude riešiť aj ďalšie vzdelávanie krízových štábov a ich sekretariátov pri príprave na krízové situácie.

LITERATÚRA

1. Ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov.

2. Zákon č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení zákona č. 515/2003 Z. z..
3. Zákon č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.
4. Zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov.
5. Zákon č. 414/2002 Z. z. o hospodárskej mobilizácii a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 274/1993 Z. z. o vymedzení pôsobnosti orgánov vo veciach ochrany spotrebiteľa v znení neskorších predpisov.
6. zákon č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
7. Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 490/2002 Z. z. o bezpečnostnej správe a o havarijnom pláne.
8. Smernica pre civilné núdzové plánovanie schválená uznesením vlády Slovenskej republiky č. 4 z 11. januára 2006.
9. NIKO, I.: Príprava krízových štábov ministerstiev, ostatných ústredných orgánov štátnej správy a krajských úradov, ako výkonných orgánov krízového riadenia pri príprave na krízové situácie. Záverečná práca. L. Mikuláš: NAO, 2007, 20 s.
10. BABIAK, M. – KELEMEN, M.: Stratégie štátu a plánovanie ozbrojených síl. In: Vojenské reflexie, roč. I, č. 2/2006, s. 20 – 27. ISSN 1336-9202.
11. ŠUBÍN, S.: Vybrané aspekty z problematiky kritérií hodnotenia efektívnosti zabezpečenia obranyschopnosti štátu. In: Vojenské reflexie, roč. I, č. 2/2006, s. 28 – 40. ISSN 1336-9202.

CIVILNO-VOJENSKÁ SPOLUPRÁCA V RÁMCI NATO

Mgr. Silvia CIBÁKOVÁ

Inštitút strategických štúdií NAO

ABSTRAKT

Odborná práca má za cieľ priblížiť čitateľovi na základe porovnania dokumentov charakteristiku civilno-vojenskej spolupráce z jednotlivých pohľadov organizácií medzinárodného krízového manažmentu, konkrétne prístupu Severoatlantickej aliancie (NATO), Európskej únie (EÚ) a Organizácie spojených národov (OSN) v rýchlo sa meniacom bezpečnostnom prostredí, a ktoré ovplyvňuje pohľad na riešenie krízových situácií. Prvá časť práce predkladaná čitateľom je zameraná do prostredia NATO.

Kľúčové slová: Civilno-vojenská spolupráca. Civilno-vojenská koordinácia. Krízový manažment. Medzinárodný krízový manažment. Civilný krízový manažment. Krízová situácia. NATO. EU. OSN.

1. ÚVOD

Civilno-vojenská spolupráca je aktuálnou témou aj pre Slovenskú republiku (SR). Keďže sa stále len adaptuje na nové podmienky a hľadá si miesto v štruktúrach našej profesionálnej armády, je potrebné skúmať a študovať dostupné dokumenty o tejto problematike. Príčinou výberu tejto témy je potreba poukázania na to, že CIMIC existuje a je nutné sa mu venovať pre budúci vývoj v krízovom manažmente, lebo je jedným z nástrojov pri riešení krízových stavov.

2. MEDZINÁRODNÝ KRÍZOVÝ MANAŽMENT V BEZPEČNOSTNOM PROSTREDÍ

Svetový mier a stabilita medzi krajinami je neustále vystavovaná rozsiahlej škále vojenských a nevojenských rizík, ktoré môžu pôsobiť rôznymi smermi a sú niekedy ťažko predvídateľné. Tieto riziká tvoria neistota, nestabilita, regionálne konflikty, ktoré by sa mohli rozšíriť, taktiež hospodárske, sociálne a politické problémy, etnické a náboženské konflikty, rozpad štátnych zriadení. Výsledkom napätia sú rozsiahle krízy, ktoré postihujú celú euroatlantickú stabilitu a vedú k ozbrojeným konfliktom.

2.1 Medzinárodné organizácie

NATO, EÚ, OSN, ale aj iné organizácie medzinárodného krízového manažmentu musia čeliť terajším a budúcim bezpečnostným hrozbám, a preto je ich úloha náročná. Musia zaistiť spoločné bezpečné prostredie, kolektívnu obranu, rovnovážny stav pre všetkých spojencov. Musia prehĺbiť vzťahy so svojimi partnermi, uchovať si svoju politickú vôľu a predovšetkým zachovať si prostriedky, ktoré využijú na zaistenie svojej bezpečnosti.

Základným a trvalým zmyslom NATO, tak ako je to zakotvené vo Washingtonskej zmluve je zachovať slobodu a bezpečnosť všetkých svojich členov politickými a vojenskými prostriedkami. Aliancia, ktorá stojí na spoločných hodnotách demokracie, ľudských právach a vláde zákona, sa od svojho počiatku snaží všetkými prostriedkami zabezpečiť spravodlivý a trvalý mier v Európe. Dosiahnutie tohto cieľa môže byť vystavené riziku kríz a konfliktov, ktoré postihujú bezpečnosť euroatlantického priestoru. Aliancia teda prispieva nie len k mieru, ale aj k stabilite v tejto oblasti. Aliancia stelesňuje transatlantickú väzbu, v ktorej je bezpečnosť členských štátov trvalo spojená s bezpečnosťou Európy.

NATO, EÚ, OSN, ale aj iné organizácie medzinárodného krízového manažmentu sa nesnažia o dosiahnutie stability, bezpečnosti a mieru len pre prospech svojich členov, ale usilujú sa aj o vytvorenie podmienok potrebných pre vytváranie partnerstiev, spolupráce, dialógu s ostatnými svetovými aktérmi, ktorí majú taktiež svoje politické ciele.

Jedným z cieľov medzinárodného spoločenstva je, že má včas a adekvátne reagovať na vznikajúce napätia a krízové situácie a vlastne s týmto cieľom buduje a využíva systém medzinárodného krízového manažmentu. V poslednom desaťročí došlo k dôležitým kvalitatívnym zmenám v povahe medzinárodného krízového manažmentu, ktorý má umožňovať efektívnu spoluprácu hlavných aktérov medzinárodného krízového manažmentu, ako sú NATO, EÚ, OSN, Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE), a ad hoc koalície pri predchádzaní konfliktom, riešení kríz, udržiavaní a presadzovaní mieru, záchranných a humanitárnych operáciách.

Je veľmi dôležité, aby sa všetky organizácie, ktoré pôsobia v oblasti medzinárodného krízového manažmentu zjednotili pri stanovovaní nástrojov na riešenie krízových situácií. Priestor vojenských operácií je v súčasnosti zložený z vojenského a civilného (nevojenského) prostredia. Vojenské prostredie je charakterizované vojenskými silami a prostriedkami, používanými na vojenské účely. Civilné prostredie je definované ako súhrn osôb, ktoré nie sú účastníkmi vojenských operácií, ale sú súčasťou a ovplyvňujú vedenie vojenskej operácie v tomto priestore. Nadobudnuté skúsenosti z ukončených a prebiehajúcich vojenských

operácií poukazujú na to, že riešenie krízovej situácie má medzinárodný charakter. V oblasti krízovej situácie zvyčajne pôsobia mnohonárodnostné jednotky, hlavne pri riešení krízy vojenského charakteru, ďalej medzinárodné spoločenstvá a organizácie ako OSN, EÚ, NATO, OBSE. Tieto organizácie vedú diplomatické úsilie k vyriešeniu krízových situácií, v čom im pomáhajú nevládne a medzinárodné humanitárne organizácie. Celkovo môžeme povedať, že spoločným poslaním všetkých uvedených subjektov je zmiernenie následkov krízy u civilného obyvateľstva.

2.2 Civilno-vojenská spolupráca

V súčasnosti existuje potreba vzájomnej spolupráce civilnej a vojenskej časti pri riadení operácií NATO, EU, OSN. CIMIC v prostredí NATO nie je nový pojem, menia sa však názory na to čo patrí pod vojenskú a čo pod civilnú správu. Skoro všetky operácie ukazujú na potrebu spolupráce medzi týmito komponentmi pri kooperácii s miestnym obyvateľstvom, ich zástupcami, národnými organizáciami a medzinárodnými a mimovládnyimi organizáciami.

Aktivity CIMIC podporujú a vytvárajú podmienky pre dosiahnutie úspechu všetkých operácií. Vytváranie a udržiavanie dobrých vzťahov s miestnym obyvateľstvom a úradmi je užitočné a je účinnou prevenciou negatívneho vplyvu nepriateľa na tieto skupiny obyvateľstva.

3 CIVILNO-VOJENSKÁ SPOLUPRÁCA V RÁMCI NATO

Najvýznamnejšie postavenie v medzinárodnom krízovom manažmente z hľadiska schopnosti uskutočniť efektívnu vojenskú operáciu má NATO. V súčasnosti Aliancia vedie operácie v Kosove (KFOR), Afganistane (ISAF), Veliteľstvo NATO v Sarajeve a otvára osobitnú Výcvikovú misiu NATO v Iraku (NATO Training mission in Iraq -NTM-I).

3.1 Definovanie CIMIC podľa NATO

Doktrína NATO CIMIC AJP-9 a dokument MC 411/1 ako dva najdôležitejšie dokumenty problematiky civilno-vojenskej spolupráce definujú CIMIC ako:

„The co-ordination and co-operation, in support of the mission, between the NATO Commander and civil actors, including national population and local authorities, as well as international, national and non-governmental organizations and agencies.“

„Koordínácia a spolupráca na podporu misie medzi veliteľom NATO a civilnými aktérmi, vrátane obyvateľstva a miestnych predstaviteľov, ako aj medzinárodných, národných a mimovládnych organizácií a agentúr.“

Cieľom civilno-vojenskej spolupráce je zabezpečiť koordináciu potrebnú na uľahčovanie a podporu plánovania a vedenia operácií. Takáto včasná spolupráca v plánovacom procese a bezprostredne po nasadení síl poskytuje základ, od ktorého sa odvíjajú iné funkcie CIMIC.

Civilno-vojenská spolupráca je východiskovou časťou plánovacieho procesu a rozvoja ostatných ústredných funkcií CIMIC. Zriadenie spolupráce na politickej úrovni zo strany NATO je predbežnou podmienkou úspechu. Spolupráca a spoločné plánovanie na úrovni strategického veliteľstva a v rámci spoločného operačného priestoru (Joint Operation Area - JOA) bude z toho vyplývať. Styk s civilnými orgánmi a organizáciami je uľahčený okrem iných vecí i primeranou verejnou informačnou politikou. Toto vyžaduje primerané a včasné šírenie výsledkov a pokroku dosiahnutého prostredníctvom CIMIC, ktorý zasa získava podporu obyvateľstva, medzinárodných a mimovládnych organizácií. Výzvy nadobudnú na význame prítomnosťou médií a očakávaniami medzinárodného, ako aj miestneho spoločenstva. Preto účinné vzťahy so širokou škálou civilných organizácií, ako aj s miestnym obyvateľstvom, vládami a vojenskými silami budú dôležité v riešení budúcich konfliktov. Tieto vzťahy môžu zahrňovať spoločné plánovacie mechanizmy na strategickej úrovni. CIMIC je nástrojom veliteľa pri nadväzovaní a udržiavaní týchto vzťahov.

CIMIC sa uplatňuje jednak v operáciách kolektívnej obrany podľa článku 5, ako aj v operáciách na odstraňovanie následkov kríz (Crisis Response Operations - CROs) mimo článku 5. V oboch scenároch sa od veliteľov vyžaduje, aby brali do úvahy sociálne, politické, kultúrne, náboženské, ekonomické a humanitárne činitele ako aj faktory životného prostredia pri plánovaní a vedení vojenských operácií. Okrem toho veliteľia musia brať do úvahy prítomnosť veľkého množstva medzinárodných a mimovládnych organizácií (International Organizations – IOs and Non-governmental organizations- NGOs) s ich vlastnými cieľmi, metódami a perspektívami, z ktorých všetky možno bude nutné zosúladiť s cieľmi, metódami a perspektívami vojenských operácií. Kontext a profil CIMIC sa mení v závislosti na charaktere krízy alebo operácie. V bojových operáciách zameranie CIMIC je pravdepodobne užšie než v iných operáciách. V CRO je zameranie CIMIC širšie a komplexnejšie, umožňujúc veliteľovi hrať svoju úlohu v tom, čo pravdepodobne bude predstavovať celkovo multifunkčný prístup k zložitému politickému núdzovému stavu.

CIMIC aktivity tvoria neoddeliteľnú súčasť plánu veliteľa spoločných síl (Joint Forces Commander - JFC), sú vykonávané na podporu jeho misie a majú súvislosť s realizáciou celkovej stratégie a dosiahnutie stabilného a právne udržateľného konečného stavu.

Základným cieľom CIMIC je nadviazať a udržiavať plnú spoluprácu veliteľa a civilných orgánov, organizácií, agentúr a obyvateľstva v samotnej oblasti operácií, aby sa mu umožnilo splniť jeho úlohu. Dlhodobým cieľom CIMIC je napomôcť vytvoriť a udržať podmienky, ktoré budú podporovať dosiahnutie cieľov Aliancie v operáciách. Pri plnení tohto cieľu jednotky CIMIC sa snažia udržiavať styk s civilnými aktérmi, zúčastňujú sa spoločného plánovania na strategickej, ako aj na operačnej úrovni s príslušnými civilnými orgánmi pred operáciou a počas nej, jednotky vykonávajú vyhodnocovanie miestneho civilného prostredia, vrátane miestnych potrieb z dôvodu zistenia akéhokoľvek vaku a ako toto môže byť odstránené. Zabezpečujú aktivity smerom k hladkému prechodu občianskych zodpovedností na riadne orgány.

Prvoradou úlohou CIMIC je podpora vojenskej misie. CIMIC umožňuje veliteľovi interakciu s civilnými aspektmi prostredia, v rámci ktorého operuje, a umožňuje mu plne zahrnúť civilné faktory do svojho plánovania. V operáciách, ktoré odpovedajú na krízovú situáciu mimo článku 5 budú vojenské jednotky nasadené len ako jedna časť úsilia medzinárodného spoločenstva riešiť zložitý politický stav núdze. Tak či tak, ozbrojené sily môže skutočne obdržať úlohu spočívajúcu vo výhradnej podpore vrcholného civilného orgánu v rámci JOA. Štáby CIMIC veliteľa sú súčasťou do jeho veliteľstiev (HQ -Headquarters) a majú komplexnú víziu a sú oprávnené koordinovať aktivity CIMIC v oblasti spoločných operácií, na bojisku alebo v regióne.

Pri spolupráci s potenciálne širokým spektrom občianskych organizácií sú jednotky - pokiaľ je to možné a v rámci vojenských prostriedkov a schopností - vypomáhať a podporovať aktivity týchto organizácií za predpokladu, že tieto nezasahujú negatívne do celkového poslania misie. Aktivity CIMIC sa uskutočňujú s ohľadom na včasný prechod týchto funkcií na príslušné civilné organizácie alebo orgány.

Môžeme povedať, že obe časti operačného prostredia vojenská aj civilná sú na sebe závislé, jedna druhú podporuje. Tak napríklad podpora pre civilné prostredie môže zahrňovať širokú škálu vojenských zdrojov, ako napr. informácie, personál, materiál, rôzne vybavenie, komunikačné zariadenia, špecializované expertízy alebo výcvik. Vo všeobecnosti sa uskutočňuje len tam, kde sa požaduje vytvorenie podmienok potrebných pre plnenie vojenskej misie alebo keď príslušné civilné orgány a agentúry nie sú schopné vykonať úlohu. Rozhodnutia o hĺbke, trvaní a rozsahu tejto podpory by sa mali urobiť na najvyššej primeranej úrovni, berúc do úvahy politické, ako aj vojenské a civilné faktory. Naopak veliteľia jednotiek členských štátov aliancie, v závislosti na okolnostiach, požadujú významnú civilnú podporu zo samotného priestoru operácií. Rovnako ako koordinácia snáh minimalizovať narušovanie

vojenských operácií, (napríklad kontrolou obyvateľstva a zdrojov), ozbrojené sily môžu byť aj čiastočne závislé na civilných zdrojoch a informáciách od nich. Velitelia sa taktiež musia usilovať o získanie čo najväčšej tichej civilnej podpory pre operácie.

Je zodpovednosťou veliteľov na všetkých úrovniach riadiť aktivity CIMIC, dosahovať potrebnú jednotu velenia a úsilia a uznávať dôležitosť integrovania do celkového úsilia. Velitelia by si mali byť vedomí dopadu vojenských operácií na civilné prostredie a dopadu civilného prostredia na svoje operácie. Mali by si určiť priority, riadiť aktivity CIMIC takým spôsobom, aby sa udržiavala vojenská efektívnosť bez nepotrebnnej eskalácie ťažkostí, ktorým čelí obyvateľstvo alebo ohrozovania civilných cieľov.

4. ZÁVER

Môžeme konštatovať, že civilno-vojenská spolupráca má dôležitú úlohu a bude hrať veľkú rolu, pretože existuje široké spektrum konfliktov na ktoré bude nutné reagovať. CIMIC prispieva k snahe o zavedenie stabilného prostredia v rámci ktorého môžeme činnosť misií doplniť oveľa ľahšie. Personál CIMIC hrá dôležitú úlohu pri odhade okamžitých potrieb miestneho obyvateľstva a schopnosti miestnej vlády a civilných organizácií. Tieto ustanovenia sú kľúčové do operatívneho plánu, prerokovávanie okamžitých lokálnych potrieb, dosahuje stabilizáciu a pri projektovom plánovaní na hladký prechod ku plnej civilnej autorite.

Za účelom harmonizácie spolupráce ozbrojených síl NATO a civilných organizácií, ktoré pracujú v JOA je nutné vyvinúť účinný vzťah medzi nimi. CIMIC je pomôckou veliteľa pri budovaní týchto vzťahov v rámci spoločnej operačnej oblasti. Tieto vzťahy sú podporované tými vzťahmi, ktoré sú nadviazané medzi Severoatlantickou koalíciou a medzinárodnými organizáciami mimovládnyimi organizáciami na najvyššej strategickú úrovni velenia. Taktiež inštitucionálne vzťahy môžu existovať medzi veliteľstvom NATO a týmito organizáciami, pre ktoré takéto vzťahy sú na svojom mieste.

Efektívna spolupráca je možná len ak existuje neustála komunikácia na všetkých úrovniach. Toto sa môže ukázať ako ťažké v dôsledku nedostatku efektívnych komunikačných infraštruktúr.

CIMIC funguje ako civilno-vojenská výmena informácií. Civilné zdroje často poskytnú informácie operačného významu. Po zvážení bezpečnostného hľadiska bude pravdepodobne vzájomne prospešné postupovať informácie v oboch smeroch.

LITERATÚRA

1. NATO Strategic Concept (SC99) NATO, Washington . 1999
2. NATO Military Policy on Civil-Military Co-operation (CIMIC), MC411/1,NATO, Brussels. 2000
3. NATO. 2003. NATO Civil-Military Co-operation (CIMIC) Doctrine, AJP-9
4. EU. 2002, Civil-Military Co-operation (CIMIC) Concept for EU-Led Crisis Management Operations, ESDP/PESD COSDP 67, European Union, Brussels.
5. UN DPKO. 2002, Civil-Military Coordination Policy, September 2002, UN Department of Peacekeeping Operations (DPKO), New York.
6. DOKTRÍNA CIMIC (prvý draft). GŠ OS SR. Bratislava 2006
7. Šilha, J. : Civilno-vojenská spolupráca. In : Súbor prác 2/2005, ISŠ CKR NAO. Liptovský Mikuláš 2005.
8. Developing EU Civil Military Co-ordination: the Role of the new Civilian Military Cell (published in June 2006 and available at <http://www.isis-europe.org>).
9. Council of the European union 14457/03 Civil Military Coordination 7. XI.2003.
10. CIBÁKOVÁ, S.: Civilno-vojenská spolupráca v organizáciách medzinárodného krízového manažmentu. Záverečná práca KNB-Z. L. Mikuláš: NAO, 2007, 27 s.
11. NIKO, I.: Príprava krízových štábov ministerstiev, ostatných ústredných orgánov štátnej správy a krajských úradov, ako výkonných orgánov krízového riadenia pri príprave na krízové situácie. L. Mikuláš: NAO, 2007, 20 s.
12. BABIAK, M. – KELEMEN, M.: Stratégie štátu a plánovanie ozbrojených síl. In: Vojenské reflexie, roč. I, č. 2/2006, s. 20 – 27. ISSN 1336-9202.
13. ŠUBÍN, S.: Vybrané aspekty z problematiky kritérií hodnotenia efektívnosti zabezpečenia obranyschopnosti štátu. In: Vojenské reflexie, roč. I, č. 2/2006, s. 28 – 40. ISSN 1336-9202.

Zoznam internetových odkazov :

[http:// consilium.europa.eu /newsroom](http://consilium.europa.eu/newsroom).

<http://www.isis-europe.org>

<http://europa.eu.int/comm/development/prevention/definition.htm>

<http://www.un.org/Depts/dpko/dpko/home.shtml>

http://www.un.org/Depts/dpko/training/training_material/training_material_home.htm

<http://www.reliefweb.int/mcdls/mcdu/GuidelinesCE/guidelinesCE.html>

VEDECKÁ PRÁCA VO VOJENSTVE V RÁMCI SÚSTAVY ODBOROV VEDY A TECHNIKY

plk. Ing. Marián ÁČ, PhD.

veliteľ Národnej akadémie obrany maršala Andreja Hadika v L. Mikuláši

plk. doc. Ing. Pavel NEČAS, PhD.

NATO Defense College, Rome

ABSTRAKT

Vláda Slovenskej republiky vo svojom programovom vyhlásení na roky 2006 – 2010 v kapitole 8 Obrana štátu stanovila náročné úlohy pre oblasť vzdelávania v oblasti bezpečnosti a obrany a pre rozvoj vedy so zameraním na vojenstvo, bezpečnosť a obranu. V dokumente sa v tejto súvislosti konštatuje, že: „Vláda Slovenskej republiky dokončí transformáciu vojenského školstva, podporí rozvoj národnej vojenskej vedy a súčasne vytvorí podmienky pre vzdelávanie civilných odborníkov v odbore bezpečnosti a obrany.“

Kľúčové slová: Vedecká práca. Vojenstvo, Bezpečnosť, Obrana.

1. ÚVOD

Výstavba moderných ozbrojených síl sa musí opierať o systematický rozvoj ich obranných spôsobilostí, založených na efektívnom využívaní ľudských zdrojov, vecných prostriedkov, výsledkov vojenskej vedy a vedecko-technického poznania. Naplnenie tohto dlhodobého zámeru je pre väčšinu z nás silným motivačným faktorom pre hľadanie alternatívnych ciest k cieľu, v súlade so záujmami Slovenskej republiky. Nový konkrétny príspevok pre zabezpečenie podmienok rozvoja národnej vojenskej vedy v spolupráci s ostatnými vednými odbormi poskytne v blízkej budúcnosti aj vojenské školstvo rezortu obrany.

2. ZÁKLADNÉ VÝCHODISKÁ

Vedeckú prácu vo vojenstve vnímame, okrem iného, ako jednu z významných foriem intelektuálnej interoperability, v kontexte civilno-vojenských vzťahov a spolupráce aj v ostatných oblastiach života spoločnosti, na národnej a medzinárodnej úrovni. Jedinečným predmetom jej skúmania je teória a vedenie ozbrojeného konfliktu, ako významnej súčasti vojny vedenej štátom alebo koalíciou štátov.

V rámci prebiehajúcej odbornej diskusie neriešime tzv. „existenčnú otázku vojenskej vedy“, ale upriamujeme našu pozornosť na hľadanie nových odpovedí, na otázku „čo má byť v budúcnosti obsahom jej skúmania v rezorte obrany?“:

- teória bezpečnosti a obrany štátu,
- teória riešenia kríz a krízových situácií,
- všeobecná teória ozbrojeného konfliktu,
- teória vojenského umenia,
- teória velenia a výstavby ozbrojených síl,
- teória vojenského výcviku a výchovy v ozbrojených silách,
- ekonomika a manažment obranných zdrojov.

V prípade aplikácie poznatkov z iných vied do prostredia vojenstva, ozbrojených síl a pod., je možné súhlasiť s názormi odborníkov, ktoré ich identifikujú nad rámec „vojenskej vedy“:

- pedagogika, psychológia, sociológia, história, právo,
- geografia, medicína,
- špeciálna technika a munícia.

3. NOVÉ IMPULZY VO VOJENSKOM ŠKOLSTVE

Pre zlepšenie podmienok vedeckej práce vo vojenstve rezort obrany predpokladá v rámci dokončenia transformácie vojenského školstva k 1.9.2008 realizovať nové prvky v živote a práci vysokoškolskej vzdelávacej inštitúcie – Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika:

- Ústav bezpečnosti (vysokoškolské pracovisko AOS),
- vedeckú výchovu študentov doktorandského štúdia (ako systematickú prácu sa talentovanými študentmi v strednodobom horizonte).

Ústav bezpečnosti AOS vznikne na báze inštitucionálnej integrácie súčasného Inštitútu strategických štúdií a manažmentu Kurzu národnej bezpečnosti z Národnej akadémie obrany.

V rámci pedagogickej činnosti môže zaoberať vzdelávacou činnosťou študentov denného a externého vysokoškolského štúdia v oblasti vojenského umenia, doktrinálneho prostredia ozbrojených síl a vojenskej histórie, podľa schváleného študijného plánu.

V rámci vedeckej práce vo vojenstve predpokladáme ich pôsobenie v oblasti rozvoja teórie vojenského umenia, teórie velenia a výstavby ozbrojených síl, metodiky vojenského výcviku a výchovy v ozbrojených silách.

Primárnym poslaním Ústavu bezpečnosti bude najmä:

- vedecko-pedagogická činnosť v oblasti všeobecnej teórie ozbrojeného konfliktu a vojenského umenia,
- bezpečnostné štúdie a aplikácia poznatkov vedy na riešenie problematiky bezpečnosti a obrany štátu, riešenia kríz a krízových situácií, s dôrazom na budovanie, rozvoj a použitie ozbrojených síl,
- účasť na tvorbe a pripomienkovaní dokumentov v oblasti bezpečnosti a obrany.

Sekundárnym poslaním Ústavu bezpečnosti bude najmä:

- vzdelávacia činnosť v oblasti bezpečnosti a obrany, formou:
 - Kurzu národnej bezpečnosti profesionálnych vojakov a Kurzu národnej bezpečnosti pre zamestnancov v štátnej a verejnej správe,
 - a v rámci vysokoškolského vzdelávania kadetov v prípravnej štátnej službe;
- vzdelávacia činnosť v oblasti vojenského umenia:
 - v rámci kariérneho vzdelávania profesionálnych vojakov v dočasnej štátnej službe,
- koordinačné a metodické centrum pre vzdelávanie v oblasti boja proti terorizmu, spravodajské aspekty a extrémizmus, ktoré zabezpečuje a zastrešuje kooperáciu s domácimi a medzinárodnými vzdelávacími a výcvikovými inštitúciami v uvedených oblastiach,
- publikačná, konzultačná, poradenská a expertná činnosť.

Významnou úlohou pre zabezpečenie interdisciplinárnej vedeckej práce vo vojenstve bude preto výber a podpora relevantného vedecko-pedagogického personálu (a študentov doktorandského štúdia), ktorý bude garantom kvality všetkých procesov.

4. ZÁVER

Vláda Slovenskej republiky vo svojom programovom vyhlásení na roky 2006 – 2010 v kapitole 8 Obrana štátu stanovila náročné úlohy pre oblasť vzdelávania v oblasti bezpečnosti a obrany a pre rozvoj vedy so zameraním na vojenstvo, bezpečnosť a obranu.

V dokumente sa v tejto súvislosti konštatuje, že: „Vláda Slovenskej republiky dokončí transformáciu vojenského školstva, podporí rozvoj národnej vojenskej vedy a súčasne vytvorí podmienky pre vzdelávanie civilných odborníkov v odbore bezpečnosti a obrany.“ Konceptné zámery rezortu obrany vytvárajú podmienky pre splnenie stanovených úloh, primárne v prospech našich ozbrojených síl.

LITERATÚRA

1. Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky. Bratislava: Úrad vlády SR, 2006.
2. Smernica MŠ SR č. 27/2006 s prílohou Číselník odborov vedy a techniky.
3. BULÍK, L.: Cesta k profesionalite ozbrojených síl: Nové profesionálne prostredie pre novú generáciu vojenských profesionálov. L. Mikuláš, NAO, 2006, 3 s.
4. KELEMEN, M. a kol.: Konceptia na dokončenie transformácie vojenského školstva a integráciu Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika a Národnej akadémie obrany maršala Andreja Hadika. Bratislava: MO SR, 2007, 63 s. Projekt č.: SEOPMVL-81-126/2007.
5. KELEMEN, M. – HIRKA, I. – BALÁŽ, J.: Národný systém vojenského vzdelávania a profesionálneho rozvoja personálu OS SR. In: Vojenské reflexie, roč. 1, č. 1/2006, s. 7 – 13. ISSN 1336-9202.
6. NEČAS, P. – SZABO, S.: Back to the future: geopolitical security or chaos?. Košice: FA TUKE, 2006, 111 p. ISBN 80-8073-433-X.
7. KLECUN, R.: Nové trendy vo vzdelávaní leteckých odborníkov. Košice: VLA GMRŠ, 2003, 115 s.
8. KELEMEN, M. – PŠIDA, J. – ÁČ, M. – HRUŠKA, M.: Kurz národnej bezpečnosti - nová platforma vzdelávania bezpečnostnej komunity. In: Bezpečnostná veda a bezpečnostné vzdelávanie: zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie. L. Mikuláš: AOS LM, 2006, 6 s. ISBN 80-8040-302-3.

PRÍPRAVA VOJENSKÉHO PERSONÁLU – VÝZVA AJ PRE CIVILNÉ VZDELÁVACIE USTANOVIZNE

Ing. Rudolf KLECUN, PhD.

Technická univerzita v Košiciach, Slovenská republika

doc. Ing. Radovan SOUŠEK, PhD.

Univerzita Pardubice, Česká republika

Col. Dr. Marek GRZEGORZEWSKI

Air Force Academy, Deblin, Poland

ABSTRAKT

Prioritou leteckej teórie a praxe je vytvoriť podmienky pre plnenie požiadaviek vzdušných síl na vojenský letecký personál, štandardov NATO a všeobecných požiadaviek podľa európskych Spoločných leteckých predpisov JAR, v oblasti prípravy leteckého personálu. Pozornosť vzdelávania a výcviku sa pritom venuje najmä vojenským pilotom. Partnermi v ozbrojených silách je deklarované nezastupiteľné miesto civilných vzdelávacích inštitúcií a výcvikových organizácií v tomto procese.

Kľúčové slová: Spoločné letecké predpisy. Vstupný letový výcvik. Výberový letový výcvik.

1. ÚVOD

V súčasnosti sa vojenské vysokoškolské vzdelávanie profesionálnych vojakov realizuje v Akadémii ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši. Pritom celý systém vysokoškolského vzdelávania Slovenskej republiky prechádza reformným procesom. Reaguje na záväzky Slovenskej republiky budovať jednotný „európsky model vzdelávania“ a hľadá efektívne nástroje svojho fungovania. V súvislosti s tým aj vedenie AOS vyvíja enormné úsilie o splnenie podmienok pre dosiahnutie akreditácie inžinierskeho aj doktorandského štúdia, aby Akadémia ozbrojených síl získala status školy univerzitného typu. V oblasti odborného vzdelávania a výcviku personálu však budúcnosť perspektívne vytvorí priestor pre kooperáciu vojenských a civilných subjektov najmä v aviatckej edukácii.

2. SPOLUPRÁCA NÁRODNEHO SYSTÉMU VOJENSKÉHO VZDELÁVANIA A VÝCVIKU S CIVILNÝMI INŠTITÚCIAMI A ORGANIZÁCIAMI

Východiskom pre nasledovný variant vzdelávania a výcviku pilotov pre OS SR je systém prípravy a vojenského výcviku zabezpečeného v rezortnej vzdelávacej a výcvikovej inštitúcii, v kontexte procesu globalizácie vysokoškolského výchovno-vzdelávacieho procesu.

Uvedený alternatívny smer vzdelávania a výcviku vojenských pilotov predpokladá transformáciu súčasného chápania vysokoškolského vzdelania v rezorte ministerstva obrany:

- ako sústavy vedomostí, zručností, spôsobilostí, návykov, hodnôt, postojov a schopností osvojených počas vysokoškolského vzdelávania v rámci „mobility študentov“ medzi vysokoškolskými vzdelávacími inštitúciami v SR;
- ako najdôležitejšiu zložku odbornej kvalifikácie umožňujúcej vykonávať špecializované činnosti „získaním požadovaného počtu kreditov“ z predmetov v rámci rezortom obrany preferovaných študijných programov, na rôznych univerzitách.

Pre splnenie požiadaviek na vstupnú vojenskú odbornú prípravu, výcvik a budovanie základných kompetencií personálu podľa požiadaviek Vzdušných síl ozbrojených síl Slovenskej republiky (VzS OS SR) by bolo potrebné v rámci predloženého návrhu vykonať nasledovné modifikácie formy súčasného systému vzdelávania a výcviku pilotov pre OS SR:

- analyzovať legislatívne prostredie pre realizáciu „mobility vojenských študentov (kadetov Národnej akadémie obrany - NAO)“ na civilných univerzitách v SR s požadovaným zameraním a navrhnúť (resp. prijať) opatrenia, uzavrieť zmluvy a pod., pre jej efektívne uskutočnenie a využitie v prospech kvality prípravy budúcich dôstojníkov v domácom aj zahraničnom prostredí;
- vymedziť okruh civilných univerzít požadovaného zamerania pre realizáciu „mobility študentov“, z dôvodov ich profesionálnej orientácie, ako leteckého personálu a zabezpečenia ich výcviku počas štúdia;
- vymedziť okruh preferovaných študijných programov na predurčených civilných univerzitách pre túto spoluprácu a „získavanie kreditov“ z ich jednotlivých predmetov;
- stanoviť plán vykonania centralizovaného vojenského výcviku študentov počas štúdia v rezortnej inštitúcii MO SR;
- v prípade študentov-pilotov (resp. kadetov NAO):
 - nástup vybraných študentov (budúcich pilotov) vykonať v mesiaci august, pred začatím školského roka v rezortnej inštitúcii MO SR, z dôvodu základného vojenského výcviku a získanie štatútu študenta (resp. kadeta, v štátnej službe profesionálneho vojaka);

- od začiatku školského roka vyslať študentov (kadetov), predurčených ako budúcich „pilotov“ na trojročné bakalárske štúdium v študijnom odbore „Doprava“, v študijnom programe „Profesionálny pilot“;
- študenti súčasne s vysokoškolským vzdelaním v oblasti leteckej prevádzky a činnosti vykonávajú aj teoretický výcvik a praktický letový výcvik podľa leteckých predpisov JAR-FCL a požiadaviek VzS OS SR;
- v priebehu štúdia vykonávajú sústredený, modulový, vševojskový vojenský výcvik v stanovených obdobiach v rezortnej inštitúcii MO SR;
- po úspešnom ukončení bakalárskeho štúdia a menovaní do hodnosti „poručík“, sú absolventi zaradení do Vstupného dôstojníckeho kurzu a následne k VzS OS SR.

3. ZÁVER

Letecká prax potvrdzuje skutočnosť, že komplexnú prípravu personálu dokáže prevádzkovateľ riadiť a zabezpečiť len prostredníctvom úzkej spolupráce leteckých vzdelávacích inštitúcií a výcvikových zariadení, v neposlednom rade podľa dostupných výcvikových zdrojov. Odborná príprava a výcvik leteckého personálu – zvlášť pilotov – je preto oprávnené centrom pozornosti štátnych aj neštátnych aktérov aviatickej edukácie. Jej hlavnými atribútmi sú kvalita, efektívnosť a bezpečnosť všetkých procesov výučby a výcviku leteckého personálu, v národnej a medzinárodnej dimenzii. Pripravená „Konceptcia na dokončenie transformácie vojenského školstva a integráciu Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika a Národnej akadémie obrany maršala Andreja Hadika“ vytvára odborné predpoklady pre plnenie spoločenskej objednávky ozbrojených síl na edukáciu personálu.

LITERATÚRA

1. Zákon č. 455/2004 Z.z. o zriadení Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, o zlúčení Vojenskej leteckej akadémie generála Milana Rastislava Štefánika v Košiciach s Technickou univerzitou v Košiciach, a o zriadení Národnej akadémie obrany maršala Andreja Hadika a o zmene a doplnení niektorých zákonov: 2004. In: *Zbierka zákonov 455/2004*, čiastka 193, 30. júna 2004, str. 4159 – 4162.
2. BARÁNEK, J.: *Letová príprava a výcvik pilotov pre potreby Vzdušných síl OS SR*. Zvolen : VzS OS SR, 2005, s. 2.

3. KELEMEN, M. – TAKÁCS, J. – ŠIMKO, V.: Model riadenia komplexu prípravy a výcviku personálu VzS OS SR. In: Vojenské reflexie, roč. 1, č. 1/2006, s. 90 – 94. ISSN 1336-9202.
4. KELEMEN, M. a kol.: Konceptia na dokončenie transformácie vojenského školstva a integráciu Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika a Národnej akadémie obrany maršala Andreja Hadika. Bratislava: MO SR, 2007, 63 s. Projekt č.: SEOPMVL-81-126/2007.
5. KLECUN, R.: Letecký výcvik a bezpečnosť letov. In: Zvyšovanie bezpečnosti pri leteckom výcviku. Zborník z medzinárodného odborného seminára. Žilina: EDIS, Žilinská univerzita, KLD, 2002, s. 58. ISBN 80-7100-970-9
6. ADAMČÍK, F.: Progresívne formy vzdelávania a ich využitie vo Vojenskej leteckej akadémii gen. M. R. Š. v Košiciach. In: Seminár „Rozvoj simulačných technológií v Armáde Slovenskej republiky“. VLA GMRŠ, Košice 2001, 7 s.
7. NEČAS, P. a kol.: Využitie konštruktívnej simulácie vo výcviku príslušníkov ASR. In: Acta avionica. Košice: VLA GMRŠ, č. 5, 2002, s. 36. ISSN 1335-9479.
8. SZABO, S.: Príprava personálu vojenského letectva na plnenie úloh elektronického boja. In: Acta avionica. Košice, VLA GMRŠ, č. 8/S, 2003, s. 108. ISSN 1335-9479.

PLÁNOVANÁ ZMENA A NOVÁ KVALITA V ŠKOLSTVE

plk. gšt. doc. Ing. Miroslav KELEMEN, PhD.

Ministerstvo obrany Slovenskej republiky

ABSTRAKT

Zmena a jej riadenie je pre modernú organizáciu základným predpokladom existencie v konkurenčnom prostredí, ako aj dosahovania dlhodobej perspektívy, založenej na kľúčových kompetenciách, pomocou ktorých je schopná priniesť zákazníkovi podstatnú pridanú hodnotu, pri najlepšej kvalite vo svojej oblasti. Štátne vojenské školstvo nie je výnimkou. Dozrel čas pre dokončenie transformácie systému.

Kľúčové slová: Zmena. Riadenie zmeny. Stratégia zmeny. Dopady zmeny. Konečný stav po zmene. Stabilizácia stavu.

1. ÚVOD

Európsky vzdelávací priestor vytvára dostatočnú dimenziu pre koexistenciu, budovanie a rozvoj civilných aj vojenských vzdelávacích a výcvikových systémov, ktoré zabezpečujú prípravu kvalitného a profesionálne zrelého personálu. Vojenské školstvo v rámci rezortu Ministerstva obrany Slovenskej republiky je pritom významnou súčasťou školskej sústavy štátu, ktorá podlieha dynamike jej vonkajšieho aj vnútorného prostredia. Rozhodnutie nášho rezortu o dokončení transformácie vojenského školstva predstavuje implementáciu Programového vyhlásenia Vlády Slovenskej republiky v časti Obrana štátu, v súlade s potrebami ozbrojených síl. V neposlednom rade reflektuje na procesy v rámci Severoatlantickej aliancie, v ktorých je problematika vzdelávania a výcviku personálu významnou súčasťou. Admirál sir Mark Stanhope, zástupca veliteľa z veliteľstva pre transformáciu (ACT) NATO v Norfolku USA, v rámci prednášky v Kurze národnej bezpečnosti dňa 16. mája 2007 o.i. poznamenal, že „transformácia je o kultúre a o produktoch.“ Pri aplikácii uvedenej myšlienky do nášho prostredia v oblasti kultúry môžeme konštatovať, že to predstavuje nové profesionálne prostredie pre prípravu a výkon personálu, v oblasti produktov absolventa s požadovaným profesionálnym profilom podľa požiadaviek ozbrojených síl, ako aj ozbrojené sily budované a rozvíjané na základe požadovaných spôsobilostí.

V rámci akademickej diskusie preto odborný článok prináša alternatívny pohľad na vnímanie citlivej problematiky inovácie v špecifickom edukačnom procese prípravy personálu, ktorý bude kľúčovým nositeľom spôsobilostí našich budúcich ozbrojených síl.

2. POTREBA ZMENY A JEJ CIELE

Hlavné **dôvody ku zmene** vo vojenskom školstve MO SR predstavujú:

- požiadavky ozbrojených síl na spôsobilosti vojenského personálu pre plnenie úloh vyplývajúcich z Ústavy SR a ďalších zákonov, ako aj medzinárodných záväzkov štátu v oblasti bezpečnosti a obrany;
- potreba zvýšenia efektívnosti, výkonnosti, atraktivity, profesionality a flexibility národného systému vojenského vzdelávania a výcviku personálu ozbrojených síl, v súlade s procesmi harmonizácie vzdelávania v národnom a európskom priestore;
- potreba zabezpečenia spoločného vzdelávania vojenskej a civilnej komunity v oblasti bezpečnosti a obrany, s dôrazom na rozvoj vedeckej práce vo vojenstve.

Význam zmeny vo vojenskom školstve rezortu obrany pre nás prioritne spočíva:

- v transformácii vnútro rezortnej kultúry edukačných procesov prípravy vojenského a civilného personálu, na základe národných a medzinárodných štandardov;
- v podpore trvalého profesionálneho rozvoja a kariérneho postupu vedecko-pedagogických pracovníkov a špecialistov organizácie, ako hlavných nositeľov kľúčových kompetencií štátnej vysokej školy;
- v efektívnejšom využívaní ľudského potenciálu, jeho tvorivosti a iniciatívy, dostupných finančných, materiálnych a technických zdrojov obrany pre oblasť vzdelávania a výcviku.

Pod **zmenou vojenského školstva** chápeme:

- takú zmenu vzdelávacieho systému, ktorá podstatným spôsobom zmení účinnosť transformácie vstupov na výstupy edukačného procesu s požadovanou pridanou profesionálnou hodnotou vojenského profilu absolventa školy podľa požiadaviek OS SR, pre nadväzujúci systém odborného vzdelávania a výcviku personálu v ozbrojených silách, v kontexte celoživotného vzdelávania vybraného personálu.

Základné hodnotenie **súčasného stavu** vo vojenskom školstve:

- trojstupňové vojenské školstvo, ktoré tvoria výcvikové školy, Poddôstojnícka akadémia, AOS a NAO, je personálne, organizačne, materiálne a technicky zaradené v OS SR pre prípravu mužstva a poddôstojníkov a vyčlenené z ozbrojených síl pre plnenie úloh ministerstva obrany pri príprave dôstojníkov a práporčíkov;
- kariérne vzdelávanie vojenského zdravotníctva, vojenskej polície a vojenského spravodajstva je diferencované od všeobecného systému vojenského školstva;
- doposiaľ je problematická príprava práporčíkov a dôstojníkov vo výcvikových školách, určených mužstvu a poddôstojníkom; v nedostatočnej miere je možné využívať ľudský potenciál a učebno-výcvikovú základňu najmä prvého stupňa vojenského školstva pre prípravu dôstojníkov a práporčíkov; absentuje aj dôsledná harmonizácia študijných a výcvikových programov pre prípravu rôznych kategórií vojakov, aby svojimi spôsobilosťami na seba nadväzovali;
- pretrváva nevhodné rozdelenie kompetencií za vojenskú prípravu kadetov, ich vysokoškolské vzdelávanie, ďalšie vzdelávanie a výcvik dôstojníkov a práporčíkov, prípravu civilných odborníkov v oblasti bezpečnosti a obrany a pod. medzi AOS a NAO;
- nie je umožnené systematické a kontinuálne vojenské odborné vzdelávanie budúcich dôstojníkov od základov teórie vojenského umenia v rámci vysokoškolského vzdelávania až po konečnú profiláciu pre vojenské odbornosti vo vstupných odborných dôstojníckych kurzoch;
- súčasná ponuka študijných programov AOS doposiaľ neprezentuje očakávanú mieru exkluzivity vojenského vzdelávania na vojenskej vysokej škole a výchovu a vzdelávanie vojenských lídrov; čím by vytvárala optimálne východisko najmä pre realizáciu vstupných dôstojníckych kurzov na odbornosť,
- kvalifikovaný personál AOS nie je efektívne využívaný pre potreby ďalšieho vzdelávania personálu;
- pretrváva určitá duplicita v oblasti personálu, velenia a riadenia, administratívy a logistického zabezpečenia edukačných procesov vojenského školstva;
- početný stav kmeňového personálu vo vojenskom školstve nie je v rovnováhe s reálne vykonávanými procesmi a početným stavom edutantov na všetkých stupňoch vojenského školstva, vo všetkých formách vzdelávania a výcviku personálu;

- pretrváva finančná náročnosť na zabezpečenie plnenia poslania a úloh vojenského školstva v príprave personálu, prioritne pre ozbrojenú silu;
- absentuje koncepcia a reálna podpora kariérneho rozvoja vedecko-pedagogického personálu v rámci rezortu a v spolupráci s inými vysokými školami a školiacimi pracoviskami doma aj v zahraničí, v kontexte zámerov podpory rozvoja vedeckej práce;
- absentuje koncepcia vzdelávania civilných zamestnancov rezortu ministerstva obrany;
- v rámci mobility študentov nevyužívame rozvoj vysokoškolského a celoživotného vzdelávania napr. študentov vojenských vysokých škôl (resp. odborníkov) v oblasti bezpečnosti a obrany, ktoré môže tvoriť spoločnú vzdelávaciu platformu pre budovanie a rozširovanie bezpečnostnej komunity Slovenskej republiky a jej zahraničných partnerov;
- súčasný národný systém vojenského vzdelávania a výcviku stojí pred dokončením harmonizácie s bolonským procesom vysokoškolského vzdelávania a posilňovaním európskej a národnej dimenzie vo vzdelávaní;

Hlavným cieľom zmeny vojenského školstva rezortu obrany je:

- *dokončiť transformáciu tretieho stupňa vojenského školstva budovaním vojenskej vysokej školy, ako najvyššej vojenskej vzdelávacej a výcvikovej inštitúcie, zabezpečujúcej predovšetkým potreby ozbrojených síl Slovenskej republiky v oblasti vzdelávania, výchovy a výcviku personálu, ako aj rozvoj vojenskej vedy a stabilizáciu dosiahnutého stavu.*

Parciálne ciele zmeny vojenského školstva rezortu obrany sú:

1. vykonať obsahovú a formálnu zmenu vysokoškolského vzdelávania personálu, oddeleného od vojenského výcviku,
2. vykonať obsahovú a formálnu zmenu ďalšieho vzdelávania personálu, v súlade s novým obsahom vysokoškolského vzdelávania,
3. podľa požiadaviek ozbrojených síl byť pripravení vykonať perspektívne zmeny v riadení a zabezpečení všetkých troch stupňov vojenského školstva v rámci zložiek a súčastí jednej vojenskej ustanovizne – vojenskej vysokej školy,

4. vytvoriť novú, efektívnu organizačnú štruktúru jednej vojenskej ustanovizne – štátnej vysokej školy – pre procesné riadenie všetkých požadovaných edukačných aktivít, v súlade s dostupnými zdrojmi.

3. KONEČNÝ STAV A VÍZIA BUDÚCNOSTI

Predpokladané **hlavné dopady zmeny** vojenského školstva rezortu obrany predstavujú:

- psychologické a sociologické aspekty zmeny u nadbytočného alebo premiestňovaného personálu (na inú pozíciu alebo mimo posádky L. Mikuláš a pod.), najmä z očakávanej postupnej redukcie personálu,
- zmeny v technológii vzdelávania a výcviku (obsah, forma, metóda, prostriedky...),
- organizačné zmeny (rušenie, vznik, zlúčenie, zmena podriadenosti),
- materiálno-technické zabezpečenie prípadnej likvidácie a vzniku pracovísk, úprav priestorov a pod.,
- finančné zabezpečenie nadbytočného personálu, procesu ukončenia a začatia činnosti integrovaného subjektu, pri očakávaných úsporách vo financovaní zmeneného vojenského školstva.

Konečný stav po zmene vojenského školstva rezortu obrany môžeme charakterizovať:

- existenciou vojenskej vysokej školy, ako najvyššej vojenskej vzdelávacej a výcvikovej inštitúcie v rezorte ministerstva obrany, zodpovednej za plánovanie, organizáciu, zabezpečenie, kontrolu a hodnotenie vzdelávania a výcviku vybraného vojenského a civilného personálu rôznych kategórií;
- identifikáciou nových cieľov a stratégií po implementácii zmeny, ktoré obsiahnu tak správanie sa jednotlivca, ako aj celej civilnej a vojenskej komunity vojenskej vysokej školy a povedú k zvyšovaniu flexibility a permanentnému uskutočňovaniu inovačných zmien vo vojenskom školstve.

Vízia o budúcnosti vojenskej vysokej školy Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši deklaruje, že:

- má ambíciu vojenskej vysokej školy univerzitného typu pre poskytovanie vysokoškolského vzdelávania v troch stupňoch štúdia vybraného vojenského a civilného personálu, v rámci vlastných (medziodborových) študijných programov a efektívnej spolupráce s inými vysokými školami alebo školiacimi pracoviskami

doma aj v zahraničí. AOS bude plánovaným kariérnym rozvojom interného a externého vedecko-pedagogického zboru školy a v spolupráci s partnermi prispievať k rozvoju vedeckej práce, aktívne sa zúčastňovať v programoch Európskej obrannej agentúry (EDA), v práci v rámci výskumu a technológií NATO a v národných a medzinárodných projektoch,

- zabezpečí po dobu vysokoškolského štúdia vojenský výcvik kadetov nad rámec študijného programu,
- k profilácii vojenskej odbornosti absolventov vojenského vysokoškolského štúdia bude využívať inštitút vstupného odborného dôstojníckeho kurzu (VODK), pre absolventov civilného vysokoškolského štúdia bude využívať inštitút vstupného dôstojníckeho kurzu s následným VODK. Súčasťou praktickej prípravy bude aj vojenský výcvik a preškolenie na vybranú výzbroj a techniku ozbrojených síl pred ich ustanovením do základnej funkcie v ozbrojených silách,
- zabezpečí celoživotné vzdelávanie vybraných profesionálnych vojakov a civilných zamestnancov (odborníkov) podľa požiadaviek ozbrojených síl a zmluvných záväzkov. Prioritnou vzdelávacou aktivitou bude najmä spoločné štúdium vojenských a civilných odborníkov v oblasti bezpečnosti a obrany,
- podľa požiadaviek ozbrojených síl bude perspektívne pripravená realizovať odborný vojenský výcvik a ďalší odborný vojenský výcvik mužstva a poddôstojníkov vo výcvikových školách – pracoviskách AOS,
- zabezpečí krátkodobé, špecializačné a periodické kurzy a školenia personálu, prioritne podľa potrieb ozbrojených síl,
- vytvorí podmienky pre kultúrne, športové, spoločenské vyžitie a uznanie, ako aj primerané ohodnotenie svojich príslušníkov a ich sociálne zabezpečenie, v súlade so zákonmi SR a v znení ďalších záväzkov ministerstva obrany,
- bude stabilizovať, upevňovať a ďalej rozvíjať svoje perspektívne postavenie v školskej sústave Slovenskej republiky, ako štátna vojenská vysoká škola, reprezentujúca región, rezort ministerstva obrany a Slovenskú republiku na verejnosti doma aj v zahraničí.

Hlavnou prioritou zmeny vojenského školstva MO SR je:

- *rešpektovanie významu ľudského aspektu pri zmenách vnútro rezortnej kultúry a hodnôt v novom profesionálnom prostredí národného systému vojenského vzdelávania a výcviku personálu a v procese integrácie vzdelávacích a výcvikových inštitúcií rezortu obrany – AOS a NAO.*

Stratégia zmeny vojenského školstva predstavuje riadenie zmeny založené na:

- vzájomnej komunikácii, odstraňovaní komunikačných bariér, informovaní a vytváraní pozitívnej motivácie pre zmenu,
- novom definovaní a objasňovaní už zavedených noriem a hodnôt a získavanie personálu pre tieto normy a hodnoty,
- efekte vytvorenia integrovanej, výkonnej vzdelávacej a výcvikovej organizácie a potrebe kvalifikovaného a skúseného personálu pre jej činnosť,
- zabezpečení si primeranej podpory aj zo strany pôvodného manažmentu inštitúcií – AOS a NAO,
- zabezpečení si podpory vedenia rezortu MO SR, SEOPMVL MO SR a GŠ OS SR,
- dôslednom rešpektovaní požiadaviek ozbrojených síl a zdrojového rámca pre zmeny,
- dosiahnutí kompatibility národného systému vojenského vzdelávania a výcviku personálu s relevantnými systémami štátov NATO,
- transparentnosti všetkých procesov.

Čo je potrebné **pre úspešnú zmenu urobiť**:

- využiť kvalifikáciu, skúsenosti a intuíciu kľúčového personálu škôl, ich schopnosť predvídať a inovovať, v prospech budovania jedinej vojenskej vysokoškolskej vzdelávacej a výcvikovej inštitúcie v Slovenskej republike, s primárnou zodpovednosťou za prípravu personálu pre ozbrojenú silu.

Čo **proti zmene nesmieme urobiť**:

- stabilizovať súčasný stav vo vojenskom školstve a budovať vojenskú vysokú školu rezortu ministerstva obrany ako „34. civilnú vysokú školu“ v SR s vojenským názvom, z rozpočtu MO SR, ale so študijnými programami, ktoré nebudú dopĺňať ponuku civilných vysokých škôl v Slovenskej republike,

- udržiavať vysokú finančnú a personálnu náročnosť pre plnenie poslania vojenského školstva.

Ako chceme **minimalizovať neúspech zmeny** vojenského školstva:

- podporou vedenia rezortu ministerstva obrany a garanta vojenského vzdelávania SEOPMVL MO SR, ako aj garanta odborného vzdelávania a výcviku NGŠ OS SR,
- jasnou predstavou o cieľoch a konečnom stave zmeny vojenského školstva,
- zaistením a využitím efektívnych nástrojov a dostupných zdrojov pre zmenu,
- osvojením si potreby a akceptáciou zmeny dotknutými súčasťami vo vojenskom školstve,
- realizáciou efektívnej komunikačnej stratégie v procese zmeny a dôslednou osvetou o zmenách vojenského školstva (v prostredí stáleho stavu škôl, študentov, ostatných príslušníkov rezortu obrany, akademickej komunity doma aj v zahraničí, laickej verejnosti na regionálnej a celoštátnej úrovni, médií a pod.)
- eliminovaním sociálnych dopadov zmeny na konkrétny „nadbytočný personál“, resp. personál, ktorého potenciál a služby si v ďalšom období vysoká škola nemôže dovoliť vzhľadom na rozsah edukačných procesov a dostupné zdroje (ponukou pozície v inej súčasťi rezortu, rekvalifikačným kurzom pre získanie nových zručností, pomocou pri umiestnení na trhu práce, finančným zabezpečením v súlade s legislatívou a ďalšími záväzkami rezortu, psychologickou pomocou, poradenstvom a pod.).

4. ZÁVER

Koncept riadenia zmeny vojenského školstva MO SR predstavuje manažment procesov potrebných pre prechod systému zo súčasného stavu do kvalitatívne aj kvantitatívne novej úrovne, definovanej konečným stavom po zmene vojenského školstva MO SR a jeho stabilizáciu, cez jednotlivé fázy zmeny v dvoch etapách: Máj – August 2007 (príprava a tvorba koncepčného zámeru až do schválenia koncepčného dokumentu o dokončení transformácie vojenského školstva Kolégiom ministra obrany SR dňa 24. augusta 2007), a September 2007 – September 2008 (obdobie plnenia plánu úloh).

Úspešné zmeny sa postupne stanú súčasťou života vojenskej vysokej školy, ktoré zvýšia flexibilitu edukačného systému a budú vytvárať podmienky pre permanentné uskutočňovanie inovačných zmien vo vojenskom školstve podľa potrieb ozbrojených síl.

Konečné rozhodnutie o smerovaní, obsahu, rozsahu, spôsobe zmeny a legislatívnom rámci konečného stavu vojenského školstva rezortu obrany je v plnej kompetencii jej vedenia. Som vnútorne presvedčený, že prijaté rozhodnutie vytvorí priestor pre využitie ľudského potenciálu v tomto procese, s dôrazom na ľudí, ktorí sú odborne spôsobilí, ochotní a pripravení ponúknuť svoje kvalifikácie, životné skúsenosti a zručnosti v prospech prípravy novej generácie príslušníkov ozbrojených síl Slovenskej republiky a našich partnerov. Zmena vojenského školstva rezortu obrany je preto pre väčšinu z nás veľkou profesionálnou výzvou.

LITERATÚRA

1. Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky. Bratislava: Úrad vlády SR, 2006.
2. Koncepčný dokument pre pokračujúcu reformu programu vzdelávania a výcviku dôstojníkov – z roku 2003, SELUZ MO SR.
3. Správa o stave transformácie vojenského školstva a realizácii programu vzdelávania a výcviku dôstojníkov a práporčíkov – z roku 2004, SELUZ MO SR.
4. BULÍK, L.: Cesta k profesionalite ozbrojených síl: Nové profesionálne prostredie pre novú generáciu vojenských profesionálov. L. Mikuláš, NAO, 2006, 3 s.
5. KELEMEN, M. a kol.: Koncepcia na dokončenie transformácie vojenského školstva a integráciu Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika a Národnej akadémie obrany maršala Andreja Hadika. Bratislava: MO SR, 2007, 63 s. Projekt č.: SEOPMVL-81-126/2007.

VOJENSKÉ REFLEXIE

VOJENSKÉ ODBORNÉ PERIODIKUM

Informácie pre autorov:

1. Príspevky musia byť spracované písmom „Times New Roman“, veľkosťou písma „12“, s riadkovaním „1,5“ v MS WORD.
2. Nadpis príspevku, nadpis abstraktu a nadpisy kapitol zvýraznite „tučným písmom „B“ bold.
3. Pod názvom príspevku uveďte meno, priezvisko a pracovisko autora.
4. Následne uveďte stručný abstrakt príspevku a kľúčové slová.
5. V záujme prehľadnosti čleňte príspevky do kapitol.
6. Odkazy uvádzajte pod čiarou na konci strany, resp. bibliografické odkazy (použité pramene) na konci príspevku pod hlavičkou „BIBLIOGRAFICKÉ ODKAZY“, alebo „LITERATÚRA“.
7. Príspevky (korešpondenciu) posielajte na e-mailovú adresu redakcie: knb@nao.sk

VOJENSKÉ REFLEXIE

Vojenské odborné periodikum NAO v Liptovskom Mikuláši

Vydavateľ: Národná akadémia obrany maršala Andreja Hadíka v Liptovskom Mikuláši

Demänovská cesta č. 393

031 01 Liptovský Mikuláš

Počet strán: 58

Náklad: elektronický časopis uverejnený na internete: www.nao.sk

Vydané: september 2007, 2/2007

Jazyková korektúra: PhDr. Haragová

ISSN 1336-9202